

הבינלאומי

תמצית דוחות כספיים
ליום 31 במרס 2024

למפקדים

תוכן העניינים

4	דוח הדירקטוריון וההנהלה
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
33	סקירת הסיכונים
55	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
56	בקורות ונהלים
57	הצהרת המנכ"ל
58	הצהרת החשבונאי הראשי
59	דוחות כספיים
135	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח
136	ממשל תאגידי
139	פרטים נוספים
148	נספח

דוח הדירקטוריון וההנהלה

6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
6	תיאור פעילות קבוצת הבנק
6	עדכון דירוג הבנק על ידי חברות הדירוג
7	מידע צופה פני עתיד
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
9	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
10	השפעת מלחמת "חרבות ברזל"
11	יעדים ואסטרטגיה
13	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
13	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
16	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
20	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
29	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
32	חברות מוחזקות עיקריות
33	סקירת הסיכונים
33	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
35	סיכון אשראי
50	סיכון שוק
53	סיכון נזילות
54	סיכונים אחרים
55	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
56	בקורות ונהלים

רשימת לוחות

1	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	8
2	פרטים לגבי הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה	11
3	התפתחות ההכנסות מרבית, נטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	15
4	תמצית דוח רווח והפסד	16
5	הרכב הרווח המימוני, נטו	17
6	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	17
7	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	18
8	התפלגות ההכנסות מעמלות	18
9	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	19
10	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	20
11	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	20
12	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	20
13	אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	21
14	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	21
15	החלוקה הענפית של ששת הלוחים הגדולים בקבוצת הבנק	22
16	הרכב תיק ניירות הערך	22
17	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	23
18	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	23
19	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות	23
20	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	24
21	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	24
22	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	24
23	הון והלימות ההון	26
24	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	27
25	פרטים בדבר דיבידנד משנת 2022	28
26	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
27	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
28	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	30
29	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	31
30	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	35
31	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	38
32	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	41
33	חשיפות עיקריות למדינות זרות	42
34	היקף ההלוואות לדיור	43
35	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	44
36	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	45
37	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	49
38	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	50
39	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה	51
40	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	52
41	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	52
42	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	52
43	יחס כיסוי הנזילות	53
44	יחס מימון יציב נטו	53
45	יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקדים הגדולות	54

דוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2024

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 במאי 2024, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן ביחד - "קבוצת הבנק"), ליום 31 במרס 2024.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק ממשיכה לשים דגש על חדשנות וטכנולוגיה, תוך הבנה, שעולם הבנקאות המודרנית מושתת על שילוב של בנקאות מתקדמת המותאמת לצרכי הלקוח, עם יכולת דיגיטלית מובילה.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונזילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לגופים מוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), לרבות תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון.
- החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים שירותי בנקאות למגזר משקי הבית, הבנקאות הפרטית ולעסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, פועלים סניפים המתמחים במגזר הדתי והחרדי.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח עם הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכזי ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים. בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה גם את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

עדכון דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 2 במאי 2024, אישרה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג ilAAA\Negative ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA, בדומה לדירוג ארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל.

ביום 23 במאי 2023, אישרה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2, את פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ואת תחזית הדירוג ליציב. ביום 24 באוקטובר 2023, הודיעה Moody's על הצבת דירוג האשראי של חמשת הבנקים הגדולים בישראל, ובתוכם הבנק, ל"בחינה להורדת דירוג", וזאת בהמשך לביצוע מהלך דומה לדירוג האשראי של מדינת ישראל. ביום 13 בפברואר 2024, הודיעה Moody's על הפחתת דירוג פקדונות ארוכי הטווח של חמשת הבנקים הגדולים בישראל, ובתוכם הבנק, מ-A2 ל-A3 ועל אופק שלילי, וזאת בהמשך לביצוע מהלך דומה לדירוג האשראי של מדינת ישראל.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות. לעניין זה, ראה גם ההסתייגות בפרק השפעת מלחמת "חרבות ברזל" להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

יחסים פיננסיים עיקריים			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס	
			2023	2023	2024
					באחוזים
מדדי ביצוע עיקריים					
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾			19.7	23.6	18.7
תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			1.06	1.28	1.03
יחס הון עצמי רובד 1			11.35	10.55	11.78
יחס המינוף			5.26	5.15	5.27
יחס כיסוי הנזילות			156	131	161
יחס מימון יציב נטו			146	133	150
יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			3.2	3.5	2.9
יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			2.4	2.6	2.0
יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			0.7	0.8	0.7
יחס יעילות			43.5	42.6	46.2
מדדי איכות אשראי עיקריים					
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור			1.36	1.06	1.38
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי ⁽²⁾ מיתרת האשראי לציבור			1.50	1.17	1.53
שיעור חובות לא צוברים או בפיקוד של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור			0.60	0.47	0.60
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור לא צובר			234.5	232.5	236.1
שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾			0.03	(0.04)	(0.02)
שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾			0.42	0.25	(0.01)
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
			לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		2023
			2024		במיליוני ש"ח
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			631	569	
הכנסות רבית, נטו			1,275	1,115	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			72	(2)	
הכנסות שאינן מרבית			425	466	
מזה: עמלות			388	365	
הוצאות תפעוליות ואחרות			724	731	
מזה: משכורות והוצאות נלוות			449	442	
רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)			6.29	5.67	
נתונים עיקריים מהמאזן					
			31 בדצמבר 2023	31 במרס 2023	31 במרס 2024
					במיליוני ש"ח
סך כל הנכסים			221,593	204,312	225,941
מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים			68,866	57,763	76,731
ניירות ערך			26,985	19,756	26,375
אשראי לציבור, נטו			117,622	118,502	115,199
סך כל ההתחייבויות			208,947	192,923	212,989
מזה: פקדונות הציבור			191,125	173,390	196,615
פקדונות מבנקים			4,314	5,481	3,586
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים			4,767	4,770	4,736
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק			12,071	10,888	12,355
נתונים נוספים					
			31 בדצמבר 2023	31 במרס 2023	31 במרס 2024
מחיר מניה (באגורות)			14,990	12,650	15,440
דיבידנד למניה (באגורות)			795	267	268

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) לרבות הפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות ואיסור הלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי; סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל.

הסיכונים אליהם חשוף הבנק, מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2023.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה המשפיעות על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, ביטחונית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים הינם סיכון מאקרו כלכלי, סיכון אסטרטגי/מודל עסקי, סיכון רגולטורי, סיכוני סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות וסיכוני סביבה ואקלים. לפירוט נוסף אודות הסיכונים המובילים והמתפתחים, ראה בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מאקרו כלכלי

התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינוי רבית, מטבע, אינפלציה ועוד) המושפעים גם מהתנאים הפוליטיים והביטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות קבוצת הבנק, לגידול בהיקף החובות הבעייתיים ולהשפעה לרעה על תוצאות הקבוצה.

רמת סיכון מאקרו כלכלי ממשיכה להיות גבוהה, על רקע רמת האינפלציה ושיעור הרבית הגבוה.

התמשכות המלחמה מכבידה על פעילות המשק ובין היתר, גורמת לשיבושים בענפים משמעותיים, כגון הנדל"ן, בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל, משפיעה לרעה על מצב הלווים במשק, וכן באה לידי ביטוי בהגדלת הוצאות הממשלה והעמקת הגרעון הממשלתי. ככל שתימשך, עלולה המלחמה לגרום לעלייה בשיעור האבטלה, ירידה מסוימת ברמת החיים בישראל ושינויים בהרגלי הצריכה העשויים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, תנודתיות בשוק ההון ובשערי החליפין ועוד.

בנוסף, קיימת אי ודאות בשווקים הפיננסיים בגין השפעותיה האפשריות של המלחמה, והשפעת הפחתת דירוג אשראי נוספת של מדינת ישראל. בתחילת חודש אפריל 2024, הודיעה חברת הדירוג הבינלאומית Fitch כי היא מאשררת את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+, תוך שהיא מסירה את סטטוס ה"מעקב השלילי" ומעמידה את אופק הדרוג על "שלילי". בהמשך חודש אפריל, חברת הדירוג הבינלאומית S&P פרסמה אף היא עדכון דרוג ותחזית למדינת ישראל והחליטה להוריד את דרוג האשראי של ישראל מרמה של AA- לרמה של A+. בנוסף לכך, הותירה S&P את אופק הדרוג על "שלילי", מצב שעלול להצביע על הורדת דירוג נוספת בהמשך השנה. במהלך חודש מאי, עדכנה Moody's את דיווחה על ישראל. במסגרת זו, אישרה Moody's את הדירוג הקיים ברמה של A2, עם תחזית שלילית, בהמשך להורדת הדירוג שבוצעה על ידה, על רקע המלחמה, בחודש פברואר 2024.

לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות כלכליות עיקריות, להלן. לפרטים על השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל, ראה פרק הון והלימות הון. ההתפתחויות כאמור, משפיעות על סביבת הסיכון ועלולות לגרום לעלייה ברמת הסיכונים השונים, כגון, נזילות, אשראי, שוק, הלבנת הון, סייבר, המשכיות עסקית ועוד.

הבנק עוקב באופן הדוק אחר ההתפתחויות, מצב המאקרו וההשפעות על הבנק. בין היתר, נבחנות ההשפעות על לקוחות הבנק בגין המלחמה, התנודתיות בשווקים וההשפעות על הנוסטרו והנזילות, פעילות חדרי עסקאות, תחומי סייבר, ציות, הלבנת הון ומימון טרור ועוד. בנוסף, מתקיימים דיונים לעדכון שוטף על השפעות המצב על הבנק ולקוחותיו, לרבות מתן הנחיות שונות לגורמים השונים בבנק וביצוע תרחישים ותרחישי קיצון.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים (כמפורט בהמשך), והן בהקלות נוספות שכללו הרחבת ההטבות לאוכלוסיות שונות, בכללן כוחות הביטחון ואנשי קבע.

על רקע המלחמה, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה), במסגרתה ניתנו הקלות שונות שגיבש הפיקוח על הבנקים, על מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. לפרטים בעניין הוראה זו והוראות רגולטוריות נוספות, ראה חקיקה ויוזמות רגולטוריות, לפרק ממשל תאגיד. בנוסף, ביום 15 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה סיוע רוחבי ללקוחות, שגובש בשיתוף המערכת הבנקאית (להלן - "המתווה הבסיסי"), הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות "המעגל הראשון" (המתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, אזרחים שפוננו מביתם על ידי גורם רשמי, מגויסי מילואים בצו 8 ובעלי קרבה ראשונה לחללי המלחמה, לחטופים או לנעדרים). המתווה הבסיסי קבע כי, לקוחות אלה יוכלו לבקשתם לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, לשלושה חודשים, ללא חיוב ברבית בגין הדחייה, הכל בסכומים ובתנאים מסוימים. כמו כן, לקוחות "המעגל הראשון" שהם משקי בית, למעט אוכלוסיית משרתי המילואים ומגויסי צו 8, לא יחוייבו ברבית על יתרות חובה בעו"ש, עד לסכום של 10,000 ש"ח, במשך שלושה חודשים, בתנאי שערב פרסום המתווה הבסיסי עמד חשבונם ביתרת חובה.

בנוסף, יינתן ללקוחות "המעגל הראשון", שהם יחיד ועסק קטן, פטור מעמלות מסוימות לתקופה של שלושה חודשים. לשאר הלקוחות, המתווה הבסיסי אפשר לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, למשך 3 חודשים, ללא עמלות, בסכומים ובתנאים מסוימים, כאשר עלות הדחייה תחושב בהתאם לשיעור הרבית ההסכמית. המתווה הציג את תנאי המינימום וכל בנק היה רשאי להרחיב את המתווה האמור, לטובת לקוחותיו ולבקשתם.

ביום 8 בנובמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הרחבת לקוחות "המעגל הראשון" במתווה, על ידי הכללת האוכלוסייה המתגוררת ביישובי צפון הארץ, או בעלי עסק ביישובי הצפון, אשר פונו על ידי גורם רשמי, נכון לתאריך 7 בנובמבר 2023, והמתגוררים באחד מהישובים המופיעים ברשימות המפורסמות באתר בנק ישראל.

ביום 17 בדצמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה הבסיסי בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 בינואר 2024. כמו כן, הוסיף ל"מעגל הראשון" את אוכלוסיית משתתפי מסיבת "נובה" ברעים ואת חשבוניותיהם של חטופים, נעדרים ואחיהם. המתווה המוארך מאפשר ללקוחות שטרם ביצעו דחייה, לבקש דחייה של שלושה חודשים וללקוחות שכבר ביצעו דחייה, לבקש דחייה של שלושה חודשים נוספים (בהתאם לסכומים ולתנאים שפורטו במתווה הראשון). ביחס לקבוצת "המעגל הראשון", נוספה הטבה של מתן פטור מחיוב ברבית על יתרת חובה, עד לסכום של 30 אלף ש"ח, לעסקים עם מחזור פעילות של עד 5 מיליון ש"ח.

ביום 4 במרץ 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באפריל 2024. כמו כן, אוכלוסיית "המעגל הראשון" הורחבה כך שתכלול גם תושבי ישובים שהתקבלה החלטת ממשלה לפנותם אך טרם פונו בפועל, נפגעי מסיבת "פסיידאק" ומפגש ההיערכות לפסטיבל "מידברן" וחיילי מילואים שאושפזו בבית חולים, לתקופה של שבעה ימים לפחות בשל פציעה שנגרמה בלחימה. תנאי המתווה הורחבו כך שחיילי מילואים יהיו פטורים מחיוב ברבית על יתרות חובה בעו"ש, עד לסכום של 10,000 ש"ח, למשך שלושה חודשים (בתנאי שערב פרסום ההרחבה, עמד חשבונם ביתרת חובה). סיווג חיילי המילואים לצורך מתן ההטבות, ייעשה באופן יזום על ידי הבנק, ללא צורך באסמכתא. הבנק מיישם את המתווה ואת כל הנחיות בנק ישראל, בעניין ההיערכות למתן שירותים בנקאיים בתקופת המלחמה, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים.

בנוסף למתווה הבסיסי כאמור, הבנק נקט שורה של צעדים נוספים על מנת לסייע ללקוחותיו. ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול) ניתנו הטבות ובכללן, פטור משלושה תשלומי משכנתא ללקוחות בעלי נכס משועבד, שנמצא בעוטף ומתן הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא רבית והצמדה, לתקופה של שנתיים. כמו כן, ניתנו הטבות במשכנתאות לאנשי קבע בדומה למתווה הבסיסי כאמור; הוקמו שתי קרנות ייעודיות, האחת למשרתי קבע והשנייה למשרתי המילואים, על סך 100 מיליון ש"ח כל אחת, למתן הלוואות ללא רבית, לתקופה של שנה וכן ניתנה אפשרות לדחיית תשלומי הלוואות ללקוחות עסקיים ללא מגבלת סכום ההלוואה.

בשלב זה, אומדן סך ההטבות, עשוי להגיע עד לכ-175 מיליון ש"ח בהנחה של ניצול מלא. עלויות אלו, ייזקפו לרווח והפסד, במקביל למימושן בפועל על ידי הלקוחות. סך כל ההטבות שנזקפו לרווח והפסד ברבעון הרביעי של שנת 2023 וברבעון הראשון של השנה הסתכמו בכ-47 מיליון ש"ח. למידע נוסף בדבר דחיית תשלומי הלוואות, ראה פרק סקירת הסיכונים, סיכון אשראי, להלן.

להלן פרטים לגבי הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (במיליוני ש"ח)

31 במרס 2024					
דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל
השפעת הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה					
12	11	9	-	-	32
-	3	-	-	-	3
1	9	2	-	-	12
-	-	-	-	-	-
13	23	11	-	-	47
24	69	9	-	-	102
37	92	20	-	-	*149
מידע נוסף על פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה					
יתרת אשראי עם שינויים בתנאי החובות					
3,258	414	1,139	178	113	5,102
74	25	89	16	3	207
4	3	3	3	1	3
39	14	30	2	-	85
1	7	9	-	-	17
-	43	1	-	-	44
-	-	-	-	-	0%
-	-	-	-	-	6.0%
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה					
-	-	117	55	21	193
-	-	7.5%	7.2%	7.2%	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה)					
-	206	-	-	-	206
-	-	-	-	-	6.0%

* לא כולל את השפעת הארכת המתווה מיום 1 באפריל 2024.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף בכל הנושאים והסיכונים הנובעים מהמלחמה, השלכותיה והשפעותיה הפיננסיות על הבנק ולקוחותיו. לפרטים נוספים, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

עם פרוץ המלחמה נרתם הבנק על מנת לסייע במאמץ המלחמתי, הגדיל את תקציב התרומות באופן משמעותי, בהיקף של מיליוני שקלים, וכינס פורום ייעודי, לגיבוש מתווה, על פיו פועל הבנק לסיוע באמצעות התרומות לתמיכה בתושבי העוטף ובלוחמים בשטח. במסגרת זו, העמיד הבנק תקציב ותמיכה משמעותיים לליווי קיבוץ ניר עוז בתהליך השיקום וזאת לצד תרומות משמעותיות נוספות לכוחות הביטחון, ליישובים נוספים בעוטף, לתושבי העוטף, לבתי חולים ועוד. במקביל, עובדי הבנק לוקחים חלק פעיל במגוון התנדבויות בנושאים שונים התומכים במאמץ המלחמתי. לפרטים נוספים ראה מעורבות ותרומה לקהילה, לפרק ממשי תאגיד.

לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המלחמה על הבנק ולקוחותיו וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך המלחמה, היקפה, התפשטותה לזירות נוספות ככל שתהיה, וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שיינקטו על ידי הממשלה, בנק ישראל ורגולטורים נוספים.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון. התכנית האסטרטגית לשנים 2023-2025 אושרה על ידי הדירקטוריון בדצמבר 2022. במסגרת האסטרטגיה שגובשה, גובשה גם אסטרטגיית דיגיטל חדשה. אחת לחצי שנה מתבצע תיקוף לתכנית האסטרטגית במסגרתו מתבצעת סקירה של סביבת הפעילות ונבחנות ההשלכות על אסטרטגיית הבנק. במידת הצורך מתבצע עדכון למהלכים או יעדים אסטרטגיים. הנהלת הבנק מוכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים על עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והניזילות. היחידות השונות בבנק, במערך

הסניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל לחיזוק מעמדו בקרב לקוחותיו ומכוון להענקת שירותים בנקאיים מעודכנים ומותאמים לצרכיהם, ביעילות, במקצועיות ובביטחון, תוך התאמה לסביבת הבנקאות המשתנה, שמירה על רמת סיכון מידתית, לצד מיקסום הערך לבעלי עניין.

בתכנית האסטרטגית נקבעו מיקודים עסקיים, שמטרתם להצטייד את הבנק קדימה בסביבת התחרות ותחת תנאי אי ודאות. לתכנית יעדי על במונחי תשואה על ההון ויחס יעילות. במקביל לניהול סיכונים מושכל, הבנק שם דגש בתכנית לנושאים הבאים:

- צמיחה בסגמנטים בהם הבנק מתמחה, תוך מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי.

- שמירה על מובילותו בשוק ההון ובתחום הבנקאות הפרטית, לצד המשך פיתוח כלים ואמצעים חדשניים בתחום.

- צמיחה בפעילות מול המגזר העסקי תוך חיזוק הקשר עם הלקוחות.

- פעילות למיצוי הפוטנציאל בתחום המשכנתאות.

- מיקוד של החברה הבת מסד והמותגים יובנק, פאג"י ואוצר החייל, בנישות הפעילות הייחודיות להם.

- התאמת מודל ההפעלה לעולם הבנקאות העתידי, לצד התאמת מודל השירות וניהול הלקוח.

- הובלת מהלכי התייעלות וחסכון בהוצאות תוך שיפור תהליכים, העברת פעילות תפעולית למערך אחורי, המשך התייעלות ברשת הסינוף ובמטה והמשך הסטה לערוצי הבנקאות הדיגיטלית.

- חתירה לצמיחה וחשיפה לתחומים חדשים באמצעות שיתופי פעולה.

תהליכים אסטרטגיים נוספים שבוצעו בבנק בשנים האחרונות וממשיכים לקבל ביטוי גם באסטרטגיה שגובשה, כוללים את אסטרטגיית תשתיות המחשוב, אסטרטגיית דאטה, הממנפת את המידע הרב בארגון ליצירת ערך עסקי משמעותי לבנק וללקוחותיו ואסטרטגיה לתחום הסינוף, אשר מטרתה להתאים את מערך הסינוף לעולם הבנקאות המשתנה.

היבטי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

הבנק רואה חשיבות מרובה בקידום היבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) בפעילותו העסקית ומשקיע בכך משאבים רלוונטיים, בהתאם לאסטרטגיה העסקית שלו. בכלל זה, הבנק נותן חשיבות להתמודדות מול משבר האקלים והסיכונים הפיננסיים הנגזרים ממנו והוא פועל לניטור הסיכונים וניהולם תוך בחינה של ההשפעה על פעילותו העסקית השוטפת וזאת לצד בחינת פעילות הבנק באופן שוטף ביחס להיבטים סביבתיים, חברתיים ואחרים הנוגעים לממשל תאגידי.

הבנק פועל לפי אסטרטגיית ESG ארגונית כוללת, במסגרתה נקבעו מדיניות ויעדים רב שנתיים, תוך התמקדות במספר תחומים מרכזיים כמפורט להלן.

- שילוב היבטי ESG בתחום שוק ההון - במסגרת מובילותו בשוק ההון, החליט הבנק לשלב שיקולי ESG ביעוץ ההשקעות ולהנגיש מידע בנושא ללקוחותיו, באמצעות יועצי ההשקעות הבנקאיים ומערכות המסחר. במסגרת זו, הבנק פועל להנגיש מידע בנושא ESG של ניירות ערך שונים באמצעות מערכות המסחר ובוחן את האפשרות לשלב דירוגי ESG במתודולוגיות האנליזה של הבנק לניירות ערך. במקביל, הבנק השלים מערך הדרכות בנושא ליועצי ההשקעות הבנקאיים, במטרה לסייע להם לשלב את תחום ה-ESG בתהליכי הייעוץ, בהתאם לצרכי הלקוחות והנחיותיהם.
- ניהול סיכונים סביבה ואקלים באשראי העסקי - הבנק בוחן באופן קבוע את תהליכי ניהול סיכונים סביבה ואקלים בעסקאות אשראי מהותיות ומקפיד בעת קבלת החלטות מתן אשראי, להתחשב בהיבטי סיכונים סביבה ואקלים, ככל שהנושא רלוונטי לעסקה. על רקע ההתפתחויות המשמעותיות של השנים האחרונות בפרקטיקות לניהול סיכונים סביבה ואקלים, לרבות הוראות הפיקוח על הבנקים, בעניין עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, הבנק מבצע בחינה של תהליכי הערכה וניהול סיכונים סביבה ואקלים, תוך התאמתם, ככל שניתן, לפרקטיקות המקובלות בעולם. במסגרת זו, הבנק ממפה את החשיפות הקיימות בתחום זה, בוחן את השפעותיהן על פעילותו, פועל להתאים את תיאבון הסיכון שלו וקובע יעדים ומגבלות.

- קידום הבנה פיננסית בקרב לקוחות הבנק, בדגש על שוק ההון - הבנק שוקד על קידום הבנה פיננסית של לקוחותיו השונים, באמצעים דיגיטליים, כגון קורסים וסרטונים. התכנים מפורסמים ללקוחות באתר האינטרנט של הבנק, במטרה להרחיב את היקפי החשיפה לתכנים הללו, להעצים את הידע הפיננסי של הלקוחות ולסייע להם לקבל החלטות פיננסיות מושכלות יותר. חלק מהתכנים מותאמים לצרכים "יחודיים" של לקוחות מסקטורים ספציפיים, כגון עסקים קטנים ועצמאים או לקוחות בגיל פרישה. מעבר לערך החברתי הרב במהלך זה, הבנק מכיר בחשיבות של הידע הפיננסי של לקוחותיו, גם כחלק מכילוי ניהול הסיכונים שלו.

- קידום גיוון בתעסוקה - כארגון, אשר אחד האלמנטים העסקיים המרכזיים שלו הוא פנייה למגוון רחב של מגזרים ואוכלוסיות בחברה הישראלית, הבנק מאמין בחשיבותו של גיוון רחב בתמהיל עובדי הקבוצה ובהתאם פועל לגיוס עובדים מקבוצות מגוונות בחברה הישראלית.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות, שמשפיעות על הסביבה הכלכלית בה פועל ענף הבנקאות בישראל, לרבות ההשפעה המתמשכת של מלחמת "חרבות ברזל" על הכלכלה המקומית. במהלך חודש אפריל 2024, פרסמה חטיבת המחקר של בנק ישראל תחזית מעודכנת לכלכלת ישראל וזו התבססה על ההנחה שההשפעה הכלכלית הישירה של מלחמת "חרבות ברזל" הגיעה לשיאה במהלך הרבעון האחרון של שנת 2023. להערכת בנק ישראל, המלחמה תמשיך להשפיע על המשק הישראלי עד לסוף שנת 2024, אך בעצימות הולכת ופוחתת. תחזית זו מתבססת על כך, שחלקה המשמעותי של הלחימה ימשיך להיות בחזית הדרומית ולא יגלוש באופן מהותי לגזרות נוספות. התחזית הכלכלית להלן, מתבססת במידה רבה על הערכות מעודכנות של בנק ישראל, אך על פי שתחזיות אלו מאופיינות ברמה גבוהה של חוסר ודאות.

צמיחה

תחזית בנק ישראל מחודש אפריל 2024, צופה, כי התוצר יצמח בשיעור של 2% בשנת 2024 ובשיעור של 5% בשנת 2025. הצמיחה בתוצר מושפעת הן מצד הביקוש והן מצד ההיצע. בצד הביקוש, בחודשים האחרונים, נתוני הרכישות באשראי הציגו התאוששות מהירה יותר מההערכה בתחילת השנה. בצד ההיצע, המחסור בידיים עובדות בענפים מסוימים, כגון בנייה וחקלאות, ממשיך להיות מורגש, ובנוסף, נראה, כי חזרתם של מפוני הדרום והצפון לבתיהם תידחה לרבעון הרביעי של שנת 2024. שני גורמים אלו, צפויים להביא לקיטון בהיקפי הייצור במשק. סוכנויות הדירוג הזרות מציגות תחזית מעט פחות אופטימית מזו של בנק ישראל. סוכנויות הדירוג S&P ו-Fitch חוזות צמיחה בטווח של 0.5%-1.9% בשנת 2024, וצמיחה בטווח של 4.1%-5.0% בשנת 2025. לאחרונה, קיבלה טורקיה החלטה להטיל חרם סחר כלכלי על ישראל, אשר עלולה להיות לו השפעה על הצמיחה ועל האינפלציה, במיוחד בענף הבנייה והנדל"ן. על פי הערכות, מוצרי הבנייה המיובאים מטורקיה מהווים כרבע מערך התשומות של תעשיית הבניין בישראל. למוצרים המיובאים מטורקיה ניתן אמנם למצוא תחליפים מייצור מקומי או ממקור יבוא אחר, אך עצם החרם המייד צפוי ליצור שיבושים בשרשרת האספקה, שיפגעו ויעכבו מספר מנועי צמיחה מרכזיים כגון ענף הבנייה, שכבר עתה עומד מול אתגרים משמעותיים.

סיכויי אשראי של המשק

בתחילת חודש אפריל 2024, הודיעה סוכנות הדירוג Fitch, כי היא מאשררת את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+, תוך שהיא מסירה את סטטוס ה"מעקב השלילי" ומעמידה את אופק הדירוג על "שלילי". ב-Fitch הסבירו, כי הסיכונים הגיאופוליטיים הקשורים למלחמה נותרו גבוהים, כאשר הסיכון להסלמה נותר על כנו. לפי סוכנות הדירוג, "הסיכונים לדירוג האשראי התרחבו וההשפעה שלהם עלולה להימשך זמן רב יותר ממה שנחשב קודם לכן".

בהמשך החודש, פרסמה סוכנות הדירוג S&P גם היא עדכון דירוג ותחזית למדינת ישראל. S&P החליטה להוריד את דירוג האשראי של ישראל מרמה של AA- לרמה של A+. בנוסף לכך, הותירה S&P את אופק הדירוג על "שלילי", מצב שעלול להצביע, בהמשך השנה, על הורדת דירוג נוספת. בעדכון הדירוג שפורסם, צוין שהמתחים הביטחוניים אשר גברו לאחרונה, מגבירים את הסיכונים הגיאופוליטיים וכי המלחמה המתנהלת באזור צפויה להמשיך עד סוף שנת 2024, זאת בניגוד להערכה קודמת על משך זמן קצר יותר.

במהלך חודש מאי, Moody's דיווחה כי היא מאשררת את הדירוג הקיים והוא נשאר ללא שינוי, ברמה A2 עם תחזית שלילית. ב-Moody's רואים כרגע סבירות לא גבוהה להורדת דירוג נוספת, וזאת בכפוף לתמונת המצב הביטחונית. ב-Moody's מזהירים, כי הסכסוך הביטחוני צפוי לפגוע בנתונים הפיסקליים לאורך זמן.

תקציב המדינה

תחזית בנק ישראל המעודכנת, צופה, כי הגירעון בתקציב הממשלה לשנת 2024 יסתכם לכדי 6.6% תוצר, ולכדי 4.6% תוצר בשנת 2025. בחודש ינואר 2024, צפה בנק ישראל, כי הגירעון יסתכם לכדי 5.7%-3.8% תוצר, בהתאמה. להערכת S&P, הגירעון הממשלתי יתרחב השנה ל-8%, גבוה מהערכת האוצר שדיבר על גירעון צפוי של 6.6%, בסוף שנת 2024. בדיווח האחרון של Moody's מצוינת מגמת הרעה בנתונים הפיסקאליים. לפי Moody's, הגירעון התקציבי והחוב הממשלתי צפויים לעלות משמעותית בהשוואה לתחזיות קודמות. Moody's צופים שהגירעון השנה יעמוד על 7.8%, כמעט אחוז יותר מההערכה שסיפקו רק לפני מספר חודשים. בין היתר, מציינים ב-Moody's, כי הוצאות נוספות כגון פתרונות דיור למפונים בצפון הארץ בעקבות העימות, תורמות אף הן לגידול בהוצאות ולהרחבת הגרעון.

בנק ישראל מעריך, כי יחס החוב תוצר צפוי לעלות לרמה של 67% בשנת 2024 ולהישאר ברמה דומה גם במהלך שנת 2025. גם כאן, מדובר בעדכון כלפי מעלה של כ-1% מתחזית ינואר. העדכונים כאמור, מגיעים לאחר שתקציב המדינה לשנת 2024 עבר בקריאה שנייה ושלישית בכנסת בחודש מרץ 2024. ביחס לתקציב המקורי, התקציב כולל הגדלה של מסגרות ההוצאה האזרחיות והביטחוניות. מנגד, הצעדים הפיסקאליים, שחוקקו בכנסת, עד כה לגבי שנת 2025, כוללים הגדלת הכנסות פרמנטית בסכום של כ-8 מיליארד ש"ח, בעיקר בשל העלאת שיעור המע"מ מ-17% ל-18%. סוכנות הדירוג Fitch לעומת זאת, אופטימית פחות, ומעריכה כי יחס החוב תוצר יעלה לרמות גבוהות מאשר בהערכת בנק ישראל, וכן שהאתגרים התקציביים יימשכו אף לאחר שנת 2025.

אינפלציה

בנק ישראל עדכן כלפי מעלה את הערכתו לגבי קצב האינפלציה בשנת 2024. הבנק המרכזי מעריך כעת שהאינפלציה בשנת 2024 תגיע לרמה של 2.7% (לעומת 2.4% בתחזיתו מינואר 2024), ואילו בשנת 2025 צפויה התמתנות קלה באינפלציה, לרמה של 2.3% (2.0% בתחזית מינואר). הערכות האנליסטים עודכנו אף הן כלפי מעלה בתקופה האחרונה וזאת לאחר מספר מדדים שיצאו גבוהים מהצפי, ועל פי הערכות המעודכנות מציגות אינפלציה של כ-3.0% שנה קדימה.

העלייה בתוואי האינפלציה בשנים 2024-2025, נובעת ממספר גורמים הכוללים, בין היתר, את ההתאוששות שנצפית בשוק התעסוקה, התאוששות המגיעה במקביל להיותו של שוק העבודה שוק הדוק המגלם מחסור בידים עובדות, בעיקר בענפי החקלאות והבנייה. גורמים נוספים המשפיעים על עלייה בלחצי המחירים, הם עליית מחירי חומרי הגלם בעולם (עלייה המושפעת, בין היתר, מעלויות השינוע של הסחורות), וכן העלאת מיסי הסיגריות והדלק. בהערכתו לשנת 2025, בנק ישראל התחשב גם בעלייה הצפויה במע"מ, מרמה של 17% לרמה של 18%, עלייה שאומנם מוגדרת כעלייה נקודתית, אולם הינה בעלת אפקט המשפיע על עליית הציפיות. החרם הטורקי, צפוי כאמור להביא לצמצום הייבוא ועשוי לייקר את תשומות הבנייה. יש לזכור שחלק מהמוצרים המיובאים מטורקיה הינם מוגדרים, משמעותיים לתעשייה המקומית ורציפות הייצור. מציאת חלופות למוצרי ביניים אלו צפויה לקחת זמן ותתורגם ללחצים אינפלציוניים נוספים.

שוק הדיור

נתוני התחלות וגמר הבנייה, שפורסמו בחודשים האחרונים, אינם מדביקים את הביקושים בענף הבנייה. לעלייה בהיקף הביקושים ישנם מספר גורמים. בין אלו, ניתן למנות את העלייה בהיקפי הביקושים מצד עולים לישראל וכן למספר המפונים (בעיקר מהצפון), שמתווספים לביקוש השוטף של פתרונות דיור. מנגד, נראה, כי לא כל אתרי הבנייה חזרו לפעילות מלאה. חוסר האיזון המתואר יוצר לחץ של עליית מחירים בענף זה.

שוק העבודה

בחודש מרס, נותר שיעור האבטלה על רמה של 3.3%. העלייה ביחס שבין הביקוש לעובדים למספר המובטלים (0.96 במרס 2024, בהשוואה ל-0.86 בחודש הקודם ו-0.8 בחודשים ינואר-ספטמבר 2023) מצביעה על כך ששוק העבודה מתהדק. עודף הביקוש לעובדים תומך בלחצי שכר. על פי תחזית בנק ישראל, שיעור האבטלה צפוי לעמוד על 3.7% בשנת 2024. מדובר בעדכון משמעותי בהשוואה לתחזית מחודש ינואר 2024, אז עמדה התחזית על רמה של 5.3%.

רביית בנק ישראל

לאחר כ-4 שנים בהן בנק ישראל לא ביצע הפחתת רביית, החליט בתחילת השנה על הפחתה של 0.25% ברביית. מאז, בנק ישראל הותיר בשתי החלטותיו האחרונות את הרביית ללא שינוי וברמה של 4.5%. ההחלטה להשאיר את הרביית ברמה זו באה על רקע חוסר הוודאות והחששות מעליית האינפלציה. בחודשים האחרונים, ציין הנגיד, כי ככל שתהיה התייצבות של סביבת האינפלציה ברמה הנמוכה מהרף העליון של טווח היעד של בנק ישראל (3%-1%), כך יגברו הסיכויים להורדות רביית. עם זאת, חוסר הוודאות הגיאופוליטי והחששות מהחרפה ביטחונית, כמו גם התנודתיות של המטבע המקומי, מהווים בזמן זה שיקולים משמעותיים יותר בהחלטות הוועדה המוניתרית, המעדיפה לנקוט מדיניות זהירה ולהמתין עם הורדות הרביית הבאות. חטיבת המחקר של בנק ישראל מעריכה כי הרביית צפויה לעמוד על 3.75%, ברבעון הראשון של שנת 2025. לעומת זאת, השווקים בישראל מגלמים ציפיות להורדת רביית אחת בשיעור של 0.25% בשנה הקרובה, וזאת נכון לסוף חודש אפריל.

שער החליפין

האירועים הגיאופוליטיים צפויים להמשיך ללוות אותנו במהלך שנת 2024 ולעצמותם של אירועים אלו השפעה ישירה על שער החליפין של השקל מול הדולר. בחודשים האחרונים, שער החליפין מול הדולר נע בטווח של 3.55-3.80 ש"ח לדולר.

הסביבה הגלובלית

בחודש אפריל 2024, פרסמה קרן המטבע הבינלאומית את התחזית המאקרו כלכלית לכלכלה העולמית, תוך התייחסות למספר מדינות וביניהן ישראל. לפי הקרן, הצמיחה העולמית צפויה לעמוד על 3.2% בכל אחת מהשנים 2024 ו-2025, בדומה לשנת 2023. בתחום האינפלציה, צפויים המחירים לצרכן בעולם לטפס בממוצע השנה ב-5.9%, התמתנות בהשוואה לעלייה של 6.8% בשנת 2023. בשנה הבאה צפויה האינפלציה העולמית לרדת ל-4.5%. קרן המטבע צופה, כי כלכלת ארה"ב, הכלכלה הגדולה בעולם, תצמח השנה ב-2.7%. מדובר בעדכון נוסף כלפי מעלה שהקרן מבצעת, וזאת לאחר שתחזית הצמיחה של הקרן, עבור ארה"ב, עמדה על 2.1% בחודש ינואר השנה ו-1.5%, בחודש אוקטובר 2023. בשנת 2025, צפויה כלכלת ארה"ב לצמוח ב-1.9%. לעומת ארה"ב, בגוש האירו ציפיות הצמיחה מעט צומצמו לרמה של 0.8% בשנת 2024 (0.9% בתחזית ינואר) ו-1.5% בשנת 2025 (1.7% בתחזית ינואר).

על פי הערכות, בנקים מרכזיים בעולם צפויים לשנות את מדיניותם המוניתרית ולהתחיל להוריד את הרביית במהלך המחצית השנייה של שנת 2024. ההערכה הרווחת היא שמבין הכלכלות הגדולות בעולם, הפד בארה"ב וה-ECB באירופה יהיו הראשונים לנקוט במהלך זה. סנטימנט חיובי פקד את שוקי ההון במהלך הרבעון הראשון של השנה ומדדי עוגן חשובים כגון ה-S&P 500 והנאסד"ק 100 בארה"ב, הציגו עליות נאות בתקופה זו. גם באירופה וביפן, הסנטימנט היה חיובי ושם נרשמו עליות גבוהות אף יותר מאלו שנצפו בארה"ב. המגמה החיובית בשווקים נשענה רבות על ההערכה, שהכלכלה העולמית אינה הולכת למיתון וששינוי במדיניות המוניתרית של בנקים מרכזיים רבים בעולם, צפוי להתחיל כבר ברבעון הראשון

של השנה. לקראת סוף הרבעון, החלו תקוות המשקיעים להתבדות, כאשר החלה לחלחל ההבנה שסביבת הרבית אינה משתנה כל כך מהר ושתהליך הורדת הרבית כנראה יחל רק ברבעון השלישי של שנת 2024. בנוסף לכך, התגברות המתוחות הגיאופוליטית באזור ובמזרח אירופה, לא תרמה לשווקים וגרמה לתנודתיות. לאור האמור, קצב העליות במדדי המניות התמתן מתחילת הרבעון השני של השנה ועד אמצע חודש מאי. בתקופה זו מרבית השווקים הגלובליים הציגו עליות שנעו בין 2%-3%. במבט על ביצועי המדדים העיקריים מתחילת השנה ועד אמצע חודש מאי, ניתן לראות שבארה"ב מדד S&P 500 עלה בכ-12% ומדד הנאסד"ק עלה בכ-11.5%. באירופה, מדד יורוסטוקס עלה בכ-14.5% וביפן, מדד הניקיי הציג עלייה של כ-16.8%. המסחר בבורסה בתל אביב הציג ביצועים פחותים מאלו שנצפו במדדים הגלובליים, בתקופה המקבילה. המתוחות הגיאופוליטית סביב המלחמה, יוצרת חוסר וודאות ומשליכה גם על הכלכלה המקומית, שצפויה להתמודד עם אתגרים רבים בשנה הקרובה. מתחילת השנה ועד אמצע חודש מאי, מדד ת"א 35 ומדד 125 עלו בכ-6.3% ובכ-5.8% בהתאמה. במדדים הענפיים, בלטו לחיוב מדד ת"א גלובל-בלוטק שזינק בכ-14.3% ומדד קלינטק שעלה בכ-13.7%. לעומתם, מדד ת"א בנקים הציג ירידה מתונה של כ-1.0%. באפיק האג"ח המקומי, נרשמה מתחילת שנת 2024, מגמה שלילית מתונה בחוב הממשלתי, עם ירידות שנעו בין 0.3%-2.3%. באפיק הקונצרני, השווקים הציגו עליות מתונות של בין 1.1%-2.7%.

השפעות השינויים ברבית ובמדד המחירים לצרכן על פעילות הבנק ולקוחותיו

הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם השפעות השינויים ברבית ובאינפלציה על לקוחותיו, ובכללם ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר ההחזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים, ועדכוני הנחות למודלים שונים, בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק. כמו כן, הודיע הבנק עוד קודם לפרוץ המלחמה, על שורת צעדים שמטרתם לסייע ללקוחות, נוכח עליית הרבית, ופרסם חבילת הטבות ללקוחות פרטיים, הכוללת, בין היתר, מתן רבית זכות על עו"ש, הפחתת רבית החובה על משיכת יתר והטבות לנטולי משכנתאות, וזאת ללקוחות העומדים בתבחנים שנקבעו, ואשר יכולו אוטומטית וללא צורך בהתערבות אקטיבית של לקוחות, ובתנאים שנקבעו בתכנית. כמו כן, לבנק מוצרי השקעה משלימים ייחודיים, שמוצעים ללקוחות לעידוד השקעה, על פי צרכיהם הספציפיים. הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים ובכללם אלו שהסתברות להתממשותם גדלה, בעקבות השינויים והאירועים כאמור, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק. כמפורט בפרק "סקירת הסיכונים, סיכוני שוק" להלן, הבנק חשוף לסיכוני שוק, לרבות לסיכון רבית. רבית בנק ישראל הממוצעת ברבעון הראשון של השנה עלתה בכ-0.58 נקודות האחוז בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. לעלייה ברבית היתה השפעה חיובית על הכנסות הבנק, אשר קוזה בהשפעת שינוי תמהיל פקדונות הציבור, עקב מעבר מפקדונות עו"ש שאינם נושאים רבית לאפיקים אחרים נושאי רבית. המשך המגמה כאמור, צפוי להערכת הבנק, להביא לקיטון במרווחי הרבית על הפקדונות ובהכנסות הרבית, נטו של הבנק. הערכת הבנק בדבר השינויים הצפויים בהכנסות הרבית, נטו ברבעונים הבאים, מהווה "מידע צופה פני עתיד" המושפע, בין היתר, מסביבת הרבית, רמת האינפלציה, היקפי הפעילות וטעמי הלקוחות. להלן התפתחות ההכנסות מרבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני ש"ח):

מרווח מפעילות מרתן אשראי ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				אחר ⁽²⁾		סך הכל	
מרווח מפעילות מרתן אשראי ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				אחר ⁽²⁾		סך הכל	
לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2023				לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2024				אחר ⁽²⁾		סך הכל	
283	352	27	662	251	382	33	666	27	32	352	662
-	-	-	32	-	30	-	30	-	-	-	32
145	135	16	296	119	126	15	260	16	7	135	296
48	27	7	82	45	25	8	78	7	27	27	82
101	32	22	155	113	29	27	169	22	32	32	155
2	47	1	50	2	46	1	49	1	47	47	50
-	-	(2)	(2)	-	-	(137)	(137)	(2)	(2)	-	(2)
579	625	71	1,275	530	638	(53)	1,115	71	625	625	1,275
2.0%	1.5%			1.8%	1.3%						
4.51%			3.93%								

(1) המרווח הפיננסי מחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחיר הכסף של הבנק, הנגזר ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים ומחושב על פי מודל פנימי. על כן, יש להתחשב בכך בעריכת ההשוואה בין מרווחי הבנק לבין מרווחים של תאגידים בנקאיים אחרים.

(2) כולל פעילות ניהול נכסים והתחייבויות.

בהתייחס לעלייה באינפלציה, לבנק חשיפה למדד המחירים לצרכן באופן שבו קיימים עודף נכסים על התחייבויות צמודי מדד, בסכום של כ-7.6 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 במרס 2024, בהשוואה ל-6.0 מיליארד ש"ח בסוף חודש מרס 2023. עליית המדד תרמה כ-27 מיליון ש"ח להכנסות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של השנה, בהשוואה ל-64 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-569 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-631 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 9.8%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה בתקופה ינואר-מרס 2024 על שיעור של 18.7%, בהשוואה ל-23.6% בתקופה המקבילה אשתקד ובהשוואה ל-19.7% בכל שנת 2023.

תמצית דוח רווח והפסד

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס			
שינוי	2023	2024	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
(7.3)	1,311	1,215	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
	72	(2)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1.8)	1,239	1,217	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(5.9)	389	366	עמלות והכנסות אחרות
1.0	724	731	הוצאות תפעוליות ואחרות
(5.8)	904	852	רווח לפני מסים
(11.4)	315	279	הפרשה למסים על הרווח
(72.3)	65	18	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
			רווח נקי:
(9.6)	654	591	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(4.3)	(23)	(22)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9.8)	631	569	המיוחס לבעלי מניות הבנק
	23.6%	18.7%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽²⁾

- (1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.
- (2) על בסיס שנתי.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו⁽²⁾

2023				2024	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
2,176	2,523	2,590	2,561	2,576	הכנסות רבית
901	1,205	1,363	1,415	1,461	הוצאות רבית
1,275	1,318	1,227	1,146	1,115	הכנסות רבית, נטו
36	43	(1)	64	100	הכנסות (הוצאות) מימון שאין מרבית
1,311	1,361	1,226	1,210	1,215	סך הרווח המימוני המדווח
					בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(7)	8	3	(4)	(1)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
(8)	(26)	(58)	(9)	1	רווחים (הפסדים) ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
(6)	29	13	22	51	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
(21)	11	(42)	9	51	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
1,332	1,350	1,268	1,201	1,164	רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הכנסה בסך של כ-27 מיליון ש"ח בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה להכנסה בסך של כ-64 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(2) בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

הרווח המימוני מפעילות שוטפת ברבעון הראשון של השנה הסתכם ב-1,164 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,332 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 12.6%. הקיטון מוסבר, בין היתר, עקב מעבר להפקדה בפקדונות נושאי רבית, חלף עו"ש זכות שאינו נושא רבית ומהשפעת השינויים במדד.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

שלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס		
2023	2024	
באחוזים		
5.09	5.18	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית ⁽¹⁾
3.10	3.91	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית ⁽¹⁾
1.99	1.27	פער הרבית הכולל
2.98	2.24	יחס בין ההכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי

בשלושת החודשים הראשונים של השנה, חלה ירידה של 0.74 נקודות האחוז ביחס בין הכנסות הרבית, נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת מקיטון בהכנסות הרבית, נטו, בעיקר עקב מעבר להפקדה בפקדונות נושאי רבית חלף עו"ש זכות שאינו נושא רבית.

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק ממשל תאגידי.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-2 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 72 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה הפרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-4 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-86 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהוצאה הקבוצתית להפסדי אשראי לעומת התקופה המקבילה אשתקד נבע משיפור במדדים מאקרו כלכליים קיימים וחזויים במהלך הרבעון הראשון של השנה.

להלן פרטים לגבי ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
26	24	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(40)	(30)	קיטון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(14)	(6)	הכנסה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
86	4	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
72	(2)	סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
		מזה:
61	(13)	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי מסחרי
-	27	הוצאות בגין סיכון אשראי לדיוור
11	(16)	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	-	הוצאות בגין סיכון אשראי לבנקים, ממשלות ואגרות חוב
		באחוזים
(0.05%)	(0.02%)	שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.30%	0.01%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.25%	(0.01%)	שיעור סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-365 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-388 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.9%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
56	46	ניהול חשבון
29	29	כרטיסי אשראי
187	197	פעילות בשוק ההון
62	46	הפרשי המרה
26	22	עמלות מעסקי מימון
28	25	עמלות אחרות
388	365	סך כל העמלות

הקיטון בהכנסות ניהול חשבון מוסבר, בין היתר, מוויתור על עמלות, במסגרת הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו להתמודדות עם השפעות המלחמה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-731 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-724 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.0%.

להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשלושת החודשים שנתיימו ביום		
31 במרס 2023	31 במרס 2024	
	במיליוני ש"ח	
449	442	משכורות והוצאות נלוות
84	87	אחזקה ופחת בנינים וציוד
30	34	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
161	171	הוצאות אחרות
724	731	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-442 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-449 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.6%. הקיטון בהוצאות השכר נבע בעיקרו מירידה בהפרשה למענקים, בין היתר, עקב חתימה על הסכמי עבודה לשנים 2023-2026 בתקופה המקבילה אשתקד. ירידה זו קווצה בחלקה בעליית השכר השוטף.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-87 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-84 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.6%.

הוצאות הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-31 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-171 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-161 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.2%, שנבע, בין היתר, מגידול בהוצאות מחשב.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-279 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-315 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הגיע ל-32.7% לעומת 34.8% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הושפע מהכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של 49 מיליון ש"ח ומעדכון שיעור המס הסטטוטורי כמפורט להלן.

בחודש מרס 2024, פורסם חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), תשפ"ד-2024. בהתאם לחוק, בנק שאינו בעל היקף פעילות קטן (בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) ישלם תשלום מיוחד בשיעור של 6% מהרווח בשנים 2024 ו-2025, עד לתקרה מסוימת. שיעור המס יחושב לפי החלק היחסי של התקופה ממועד כניסת החוק לתוקף, 1 באפריל 2024. בהתאם, שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2024 עומד על 38.03%, בהשוואה לשיעור המס הקודם שהיה 34.2% (ראה גם באור l.1' לדוחות הכספיים).

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-18 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-65 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת בעיקר מרווח מהשלמת עסקת המכר של בית כאל בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-553 מיליון ש"ח, סכום זה מורכב מהרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 569 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 23 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 7 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-225,941 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-221,593 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 2.0%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	
(2.1)	117,622	115,199	אשראי לציבור, נטו
(2.3)	26,985	26,375	ניירות ערך
11.4	68,866	76,731	מזומנים ופקדונות בבנקים
2.9	191,125	196,615	פקדונות הציבור
(0.7)	4,767	4,736	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.4	12,071	12,355	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
92.2	141	271	אשראי תעודות
(5.3)	9,296	8,801	ערבויות והתחייבויות אחרות
9.7	2,617	2,870	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
3.4	11,245	11,630	מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
(2.5)	10,337	10,083	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
12.8	853	962	מסגרות להשאלת ניירות ערך
5.6	10,475	11,066	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
1.6	44,964	45,683	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2024			
ערך נקוב	שווי הוגן שילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שילי	שווי הוגן חיובי	
					במיליוני ש"ח	
17,643	242	361	19,443	227	368	חוזי רבית
84,419	1,355	1,102	90,638	582	679	חוזי מטבע
62,168	2,185	2,186	61,924	2,273	2,274	חוזים בגין מניות
157	2	2	270	3	3	חוזי סחורות ואחרים
164,387	3,784	3,651	172,275	3,085	3,324	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-115,199 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-118,502 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2023 ול-117,622 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, קיטון בשיעור של 2.8% ו-2.1% בהתאמה.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום						
31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	שינוי	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024		
באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח		
80.9	81.8	(1.0)	95,191	94,237	מטבע ישראלי	- לא צמוד
13.1	13.2	(1.1)	15,366	15,191	צמוד למדד	- צמוד למדד
5.5	4.4	(21.9)	6,477	5,060	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
0.5	0.6	20.9	588	711	פריטים לא כספיים	פריטים לא כספיים
100.0	100.0	(2.1)	117,622	115,199	סך הכל	סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		31 בדצמבר		31 במרס		
31 בדצמבר	31 במרס	2023	2023	2024	2024	
2023	2023	2023	2023	2024	2024	
באחוזים				במיליוני ש"ח		
(9.5)	4.9	35,245	30,407	31,890		עסקים גדולים
1.2	(2.4)	7,442	7,717	7,535		עסקים בינוניים
0.4	(13.2)	18,093	20,930	18,169		עסקים קטנים וזעירים
1.4	(4.3)	22,181	23,492	22,482		משקי בית ללא הלוואות לדיור
0.3	0.1	35,450	35,516	35,564		הלוואות לדיור
20.4	21.6	98	97	118		בנקאות פרטית
44.7	(34.3)	731	1,610	1,058		גופים מוסדיים
(2.0)	(2.5)	119,240	119,769	116,816		סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-161,321 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-162,564 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, קיטון בשיעור של 0.8%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2024		ענף משק
שינוי	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	
באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	
(4.1)	15.1	24,613	14.6	23,611	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
(2.0)	15.5	25,125	15.3	24,628	בינוי ונדל"ן
(1.7)	6.5	10,611	6.5	10,432	תעשייה
(6.9)	6.1	9,895	5.7	9,213	מסחר
1.5	47.2	76,797	48.3	77,980	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור
(0.4)	9.6	15,523	9.6	15,457	אחרים
(0.8)	100.0	162,564	100.0	161,321	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים):

31 במרס 2024				ענף משק	לווה מספר
סיכון מאזני* מיליוני ש"ח	סיכון מאזני חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
1,522	17	1,539	109	שירותים פיננסיים	1.
630	416	1,046	737	שירותים פיננסיים	2.
931	103	1,034	1,034	שירותים פיננסיים	3.
873	8	881	42	שירותים פיננסיים	4.
170	701	871	871	שירותים פיננסיים	5.
41	777	818	818	תעשייה	6.

31 בדצמבר 2023				ענף משק	לווה מספר
סיכון מאזני* מיליוני ש"ח	סיכון מאזני חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
1,190	290	1,480	672	שירותים פיננסיים	1.
1,360	25	1,385	218	שירותים פיננסיים	2.
1,131	4	1,135	1,135	שירותים פיננסיים	3.
195	701	896	896	שירותים פיננסיים	4.
741	124	865	432	שירותים פיננסיים	5.
816	22	838	34	שירותים פיננסיים	6.

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 במרס 2024 הסתכמה ב-26,375 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-26,985 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, קיטון בשיעור של 2.3%. להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך				
31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
24,101	25,304	91.4	93.8	אגרות חוב ממשלתיות
1,154	956	4.4	3.5	אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾
207	182	0.8	0.7	אגרות חוב קונצרניות
913	543	3.4	2.0	מניות ⁽²⁾
26,375	26,985	100.0	100.0	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות והשקעה בקרנות גידור.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום				31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024
באחוזים	באחוזים	שינוי במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	
					מטבע ישראלי
38.7	45.0	13.8	1,440	10,434	11,874
6.9	7.4	4.2	78	1,874	1,952
52.4	44.2	(17.7)	(2,498)	14,134	11,636
2.0	3.4	68.1	370	543	913
100.0	100.0	(2.3)	(610)	26,985	26,375

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 במרס 2024:

מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצד נגדי לעסקה**	סך הכל
726	4	183	913
13,276	-	-	13,276
466	84	-	550
25	11,611	-	11,636
14,493	11,699	183	26,375
54.9	44.4	0.7	100.0

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק והמבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות:

יטרה ליום	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024
במיליוני ש"ח		
ישראל (כולל ממשלת ישראל - 2,911 מיליון ש"ח; 31.12.23 - 3,078 מיליון ש"ח)	3,189	3,249
ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 7,914 מיליון ש"ח; 31.12.23 - 10,407 מיליון ש"ח)	10,647	8,104
קנדה	144	105
המזרח הרחוק, אוסטרליה ואחרים (3 מדינות, 31.12.23 - 3 מדינות)	75	98
אירופה (3 מדינות, 31.12.23 - 3 מדינות)	79	80
סך הכל	14,134	11,636

יצוין, כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 1% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח - מסתכמות ב-11,636 מיליון ש"ח (3,161 מיליון דולר) (כולל בעיקר אגרות חוב ממשלת ארצות הברית בסך של 7,914 מיליון ש"ח ואגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 2,911 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב במט"ח הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-97% בקבוצת דירוג A ומעלה. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאינו ממשלה) אינה עולה על 1% מהתיק. תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב במט"ח עומד על כ-1.4 שנים. יתרת ההפסדים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח, בגין תיק זה, עמדה על כ-8 מיליון ש"ח (כ-2.2 מיליון דולר), בדומה לסכום ליום 31 בדצמבר 2023.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	
	במיליוני ש"ח	
23	34	חשמל ומים
26	23	בניה ונדל"ן
20	18	שירותים פיננסיים
381	429	בנקים
10	11	תעשיה
29	29	תחבורה
-	6	מסחר
489	550	סך הכל

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותן המופחתת, ליום 31 במרס 2024 הסתכמה ב-167 מיליון ש"ח (98 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).
נכון ליום 15 במאי 2024, יתרת ההפסדים ברוטו, הסתכמה ב-249 מיליון ש"ח (146 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 במרס 2024 הסתכמו ב-76,731 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68,866 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 11.4%.

פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2024 הסתכמו ב-196,615 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-191,125 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 2.9%.

להלן התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

יתרה ליום		חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום			
31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023		
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	שינוי	
				במיליוני ש"ח	באחוזים
מטבע ישראלי	156,579	150,675	5,904	3.9	78.8
- לא צמוד	5,158	5,614	(456)	(8.1)	3.0
- צמוד למדד	34,167	34,248	(81)	(0.2)	17.9
מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	711	588	123	20.9	0.3
פריטים לא כספיים	196,615	191,125	5,490	2.9	100.0
סך הכל					

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		31 במרס		31 בדצמבר	
31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023
עסקים גדולים	18,717	15,522	20,831	20.6	(10.1)
עסקים בינוניים	6,452	6,660	6,919	(3.1)	(6.7)
עסקים קטנים וזעירים	26,558	26,346	26,560	0.8	-
משקי בית	73,420	69,262	72,207	6.0	1.7
בנקאות פרטית	12,104	10,586	11,733	14.3	3.2
גופים מוסדיים	59,364	45,014	52,875	31.9	12.3
סך הכל	196,615	173,390	191,125	13.4	2.9

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 במרס 2024 עמד על 524 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-481 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 9.0%.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 במרס 2024 הסתכמו ב-4,736 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,767 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2024 ב-12,355 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,071 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 2.4%. השינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק הושפע מהרווח הנקי בסך של 569 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן בסך של 23 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 7 מיליון ש"ח ומקיטון בגין דיבידנד ששולם בסך של 269 מיליון ש"ח.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדוח. יצוין, כי בהתאם להוראת שעה מיום 27 באפריל 2020, הדרישה, כאמור, לא תחול בגין הלוואות לדיור (הן למטרת דיור והן לכל מטרה) שאושרו החל מיום 19 במרס 2020 ועד לתום תוקף הוראת השעה (30 בספטמבר 2021). ביום 27 בדצמבר 2021, במסגרת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על העמדת הלוואות לדיור, נקבע, כי דרישת ההון הנוספת האמורה תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואות לכל מטרה. לאור כל האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד ליום 31 במרס 2024 הינם 9.25%- ו-12.50%, בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
 - תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
 - מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.
- למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2023 באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.35% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, לרבות סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים שהעיקרי בהם הוא סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם תשתית תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחישי הקיצון, כולל התאמות לסביבת המשק הנוכחית ומביא לידי ביטוי גם את השפעותיה האפשריות של המלחמה.

למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2023 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר האריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021. היקף תכניות ההתייעלות בכח אדם משנת 2018 ומשנת 2020, בגין חלות ההקלות עמד על סך של 118 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס. ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי ההתייעלות, נכון ליום 31 במרס 2024, היה מביא לקיטון נוסף של 0.02% ביחסי הלימות ההון.

יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים

החל מיום 1 בינואר 2022, מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כלל, בין היתר, עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 299, לפיו נקבע, כי במידה שכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה, חל קיטון בהון העצמי רובד 1 של תאגיד בנקאי, הוא רשאי לפרוש את הקיטון האמור, על פני שלוש שנים (להלן - "תקופת המעבר"). ללא ההקלה, כאמור, היישום של הכללים הנ"ל, נכון ליום 31 במרס 2024, היה מביא לקיטון נוסף של 0.01% ביחסי הלימות ההון.

השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל

לדירוג האשראי של מדינת ישראל ישנה השפעה על דרישות ההון, מכיוון שדרישות ההון בגין חשיפות מקומיות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי ולגופים פיננסיים, נגזרות מדירוג האשראי של מדינת ישראל. בחודש אפריל הורידה חברת הדירוג S&P את דירוג האשראי של ישראל מרמה של AA- לרמה של A+. הורדת הדירוג תביא לירידה של 0.26%-0.33% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל בהתאמה, ברבעון השני של השנה, נכון לנתוני 31 במרס 2024.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכוני האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, כאשר שולבו בו השפעותיה האפשריות של המלחמה. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 בספטמבר 2023, בוצע כנדרש. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע גם בחברה הבת הבנקאית, בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)		
12,292	12,567	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
3,569	3,372	הון רובד 2, לאחר ניכויים
15,861	15,939	סך כל ההון הכולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)		
97,053	95,286	סיכון אשראי
886	971	סיכונים שוק
10,360	10,427	סיכון תפעולי
108,299	106,684	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.35%	11.78%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.65%	14.94%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.24%	9.25%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 במרס 2024 עמד על 11.78%, בהשוואה ל-11.35% ליום 31 בדצמבר 2023. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 במרס 2024 עמד על 14.94%, בהשוואה ל-14.65% ליום 31 בדצמבר 2023.

ההון הכולל ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-15,939 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15,861 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2023. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 569 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 23 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 7 מיליון ש"ח, ומאידך, גידול זה קוזז בדיבידנד ששולם בסך של 269 מיליון ש"ח.

נכסי הסיכון ליום 31 במרס 2024 הסתכמו ב-106,684 מיליון ש"ח בהשוואה ל-108,299 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, קיטון בשיעור של 1.6%, אשר נבע בעיקר מקיטון באשראי לציבור.

יחס הון כולל יחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

בנק מסד בע"מ		31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		18.06%	18.62%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		19.16%	19.71%

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון לבין מדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתו נתנה הקלה בדרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%). לעניין הפחתת דרישות המינוף נקבע במסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 20 בדצמבר 2023, כי ההקלה תחול עד ליום 31 בדצמבר 2025. תאגיד בנקאי שינצל הקלה זו ביום 31 בדצמבר 2025, יידרש לשוב ליחס המינוף הנדרש בטרם הוראת השעה בתוך שני רבעונים, כך שבתום תוקף הוראת השעה, יחול על הבנק יחס מינוף מזערי בהתאם ליחס המינוף בפועל או היחס המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

יחס המינוף ליום 31 במרס 2024 עומד על 5.27%, בהשוואה ל-5.26% ליום 31 בדצמבר 2023.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת רווחים שאימץ דירקטוריון הבנק, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע ממסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 24.א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2023.

מאז פרוץ המלחמה, שלח המפקח על הבנקים למערכת הבנקאית את המכתבים הבאים בנושא "תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים": מכתב מיום 12 בנובמבר 2023, בו נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה לתאריך המכתב, על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי המשכיותה והיקף השפעתה על המשק; מכתב מיום 5 במרס 2024, ובו דרישה דומה, על רקע הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק, המחייבים משנה זהירות בנושא; ומכתב מיום 16 במאי 2024, בו מצוין המפקח, כי המצב הגיאופוליטי הנוכחי מחייב המשך בחינה שמרנית ומושכלת של תכנון ההון ומדיניות חלוקת דיבידנד, תוך שימת לב ליחסי ההון בפועל ולכריות ההונית הנדרשות בתרחישים האפשריים השונים.

בשים לב למכתבי המפקח על הבנקים האמורים, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 28 במאי 2024, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 228 מיליון ש"ח (ברוטו).

מובהר, כי לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק ימשיך לדון בהמשך יישומה של מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, לאור ההתפתחויות והשפעתן על המשק ועל הבנק.

המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 5 ביוני 2024 ויום התשלום יהיה ביום 17 ביוני 2024. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

להלן פרטים בדבר דיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2022:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הדיבידנד	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
6 בינואר 2022	24 בינואר 2022	215	2.14
7 במרס 2022	24 במרס 2022	165	1.65
24 במאי 2022	12 ביוני 2022	160	1.59
24 באוגוסט 2022	1 בספטמבר 2022	170	1.70
22 בנובמבר 2022	8 בדצמבר 2022	235	2.34
21 במרס 2023	4 באפריל 2023	268	2.67
17 במאי 2023	1 ביוני 2023	220	2.19
15 באוגוסט 2023	31 באוגוסט 2023	220	2.19
28 בנובמבר 2023	14 בדצמבר 2023	90	0.90
12 במרס 2024	31 במרס 2024	269	2.68

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור 28א' לדוחות הכספיים לשנת 2023. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים לשנת 2023.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים שנתיים		לשלושת החודשים שנתיים	
שנתיים ביום 31 במרס		שנתיים ביום 31 במרס		שנתיים ביום 31 במרס	
2023	2024	השנתי	2023	2024	
באחוזים		באחוזים	במיליוני ש"ח		
11.6	13.3	6.1	198	210	עסקים גדולים
6.1	6.1	(6.8)	103	96	עסקים בינוניים
23.3	21.8	(13.1)	396	344	עסקים קטנים וזעירים
47.9	51.3	(0.2)	814	812	משקי בית
3.3	3.5	-	56	56	בנקאות פרטית
6.1	6.5	(1.9)	104	102	גופים מוסדיים
1.7	(2.5)		29	(39)	ניהול פיננסי
100.0	100.0	(7.0)	1,700	1,581	סך הכל

ב. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס		לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס		לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס	
2023	2024	2023	2024	2023	2024
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
88	123				עסקים גדולים
30	38				עסקים בינוניים
117	107				עסקים קטנים וזעירים
259	261				משקי בית
22	21				בנקאות פרטית
38	34				גופים מוסדיים
77	(15)				ניהול פיננסי
631	569				סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות המגזרים העסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס 2023				לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס 2024				
עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
155	82	296	507	169	78	260	78	הכנסות רבית, נטו
43	21	100	143	41	18	84	18	הכנסות שאינן מרבית
198	103	396	650	210	96	344	96	סך הכנסות
6	25	31	(11)	(36)	7	18	7	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
55	30	179	257	62	31	164	31	הוצאות תפעוליות ואחרות
88	30	117	268	123	38	107	38	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
28,714	7,941	20,937	58,508	33,371	7,320	17,817	7,320	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
30,407	7,717	20,930	57,594	31,890	7,535	18,169	7,535	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
16,018	6,581	26,490	51,891	18,806	6,241	26,844	6,241	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
15,522	6,660	26,346	51,727	18,717	6,452	26,558	6,452	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-507 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-533 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 4.9%, אשר נבע בעיקר מירידה בהיקפי הפעילות במגזר העסקים הקטנים והזעירים.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-143 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-164 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 12.8%, אשר נבע מירידה בהכנסות מהפרשי המרה ובהכנסות מפעילות בשוק ההון.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-11 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 62 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה בתקופה המקבילה אשתקד כוללת הפרשה קבוצתית, לאור החשש מהשפעות מאקרו כלכליות חזויות לנוכח אי הוודאות בתנאים הכלכליים, בין היתר, עקב השפעת עליית הרבית, ההתפתחות בתנאים הגיאופוליטיים בארץ ובעולם וההסתברות להאטה כלכלית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-257 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-264 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.7%, אשר נבע בעיקר מקיטון בהוצאות השכר, המוסבר מירידה בהפרשה למענקים, בין היתר, עקב חתימה על הסכמי עבודה לשנים 2023-2026 בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-268 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-235 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הנקי מוסבר בעיקר מקיטון בהפרשה להפסדי אשראי, שקוּוּז בחלקו בירידה בהכנסות רבית נטו.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-58,508 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,592 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.6%.

האשראי לציבור ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-57,594 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-59,054 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2023, קיטון בשיעור של 2.5%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-51,891 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-49,089 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.7%.

פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2024 הסתכמו ב-51,727 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-48,528 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2023, קיטון בשיעור של 6.6%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס 2023			לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס 2024			
משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
666	30	696	666	30	696	הכנסות רבית, נטו
146	26	172	146	26	172	הכנסות שאינן מרבית
812	56	868	812	56	868	סך הכנסות
11	-	11	11	-	11	הוצאות בגין הפסדי אשראי
387	24	411	387	24	411	הוצאות תפעוליות ואחרות
261	21	282	261	21	282	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
56,575	89	56,664	56,575	89	56,664	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
58,046	118	58,164	58,046	118	58,164	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
72,600	11,633	84,233	72,600	11,633	84,233	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
73,420	12,104	85,524	73,420	12,104	85,524	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של מגזר האנשים הפרטיים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-696 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-694 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-172 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-176 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.3%. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-11 מיליון ש"ח, זהה לתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-411 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-397 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.5%. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-282 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-281 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-56,664 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,894 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.1%. האשראי לציבור ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-58,164 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-59,105 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2023, קיטון בשיעור של 1.6%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-84,233 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-78,247 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 7.7%. פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2024 הסתכמו ב-85,524 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-79,848 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2023, גידול בשיעור של 7.1%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההוצאות המשויכות למגזר זה הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-39 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 29 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-15 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

השקעת הבנק במסד ליום 31 במרס 2024 הסתכמה ב-621 מיליון ש"ח.

סך המאזן של מסד ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-11,994 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11,804 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 1.6%. סך כל ההון של מסד ליום 31 במרס 2024 הסתכם ב-1,217 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,173 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 3.8%. הרווח הנקי של מסד הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-45.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-46.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.6%.

חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-23.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-23.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.5%.

תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה על 15.0%, בהשוואה ל-18.2% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 19.71%, בהשוואה ל-17.0% בסוף שנת 2023. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 18.62%, בהשוואה ל-18.06% בסוף שנת 2023. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 בספטמבר 2023 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.

נוסח ההתחייבות לשיפוי, שניתנו לנושאי המשרה בבנק מסד, הותאם לשינויים שנערכו בנוסח ההתחייבויות לשיפוי שניתנו לנושאי המשרה בבנק, כמפורט בבאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, לדוחות הכספיים לשנת 2023.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטראקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראכרט".

השקעת הבנק בכאל ליום 31 במרס 2024 הסתכמה ב-800 מיליון ש"ח.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 14.1%, בהשוואה ל-14.3% בסוף שנת 2023. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 13.0%, בהשוואה ל-13.3% בסוף שנת 2023.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-20.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-73.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 71.6%.

הקיטון ברווח מוסבר בעיקר מהשפעות חד פעמיות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד, כלהלן:

א. רישום רווח בסך של כ-231 מיליון ש"ח בגין השלמת עסקת מכירת בית כאל בגבעתיים. חלק הבנק ברווח האמור הינו 58 מיליון ש"ח. נוכח ההיפרדות הצפויה מבנק דיסקונט, אישר דירקטוריון כאל, בחודש יולי 2023, את מכירת חלקה של כאל ב"קמפוס דיסקונט" לדיסקונט ליסינג. העסקה האמורה טרם הושלמה. עם השלמתה, צופה כאל להכיר ברווח נקי (בניכוי הפחתות הכרוכות במכירה ובהשפעת המס) בסך של כ-20 מיליון ש"ח.

ב. במסגרת הסכם הפצה משותפת עם חברת אל-על, הוקנתה לאל-על, בין היתר, אופציה מסוג "פאנטום" אשר תקנה לה זכות כלכלית בכאל כמפורט בדוח הדירקטוריון, פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוחות הכספיים לשנת 2022. רישום האופציה כאמור, הקטין את הרווח הנקי של כאל ברבעון הראשון של שנת 2023 ב-40 מיליון ש"ח.

ביום 30 בינואר 2023, פורסמו תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023 (להלן - "התקנות"). בהתאם לדיווחי כאל ובהתאם לחוק הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ולתקנות, חלה על בנק דיסקונט בע"מ, השולט בכאל, החובה למכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק בכאל, וזאת עד תום שלוש שנים מיום פרסום התקנות או עד תום ארבע שנים בנסיבות מסוימות, ככל שיוחלט על מתווה של הנפקה לציבור. כמו כן, לעניין המכירה יחולו ההוראות שנקבעו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017. ביום 13 במרס 2024, פורסמה טיוטת הצעת חוק, במסגרתה בוצעו התאמות מסוימות, ובכללן נקבע כי המועד האחרון להפרדה בין דיסקונט לכאל יידחה בתשעה חודשים.

ראה באור 9 לתמצית הדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות נגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוחות הכספיים לשנת 2023. על כן, יש לקרוא את הפרק יחד עם פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2023. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים אשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכונים שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכונים נדלונות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכונים ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, וכן תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל פי העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתים על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיתת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לשימור הרווח, מדידתו ודיווח עליו, על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערכי הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהלת הסיכונים הראשית הינה חברת הנהלה ונושאת באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
- ו. ר"ח ליליה קפלן מכהנת כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהלת הסיכונים הראשית (CRO), כמנהלת הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהלת המשכיות העסקית.
- סיכונים האשראי מנוהלים על ידי ר"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה העסקית. ביום 31 במרס 2024, הודיע מר בנצי אדירי על פרישתו מהבנק, שתיכנס לתוקף ביום 30 ביוני 2024.
- הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי.
- סיכון האסטרטגיה מנוהל על ידי גב' שירלי שהם קליין, ראש המערך לבנקאות מתקדמת.
- סיכונים הציות מנוהלים על ידי גב' זיוה ברק, אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית, מנהלת את סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהלת את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, היא מכהנת כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-QI ותחת אחריותה נמצא גם תחום ההגנה על הפרטיות.
- סיכונים ה-ID מנוהלים על ידי מר אופיר קדוש, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.
- סיכונים הסייבר מנוהלים על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
- הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי. ביום 28 בינואר 2024, הודיעה עו"ד חביבה דהן על רצונה לפרוש לגמלאות. המועד הסופי יקבע בתאום עם הבנק.
- סיכון המוניטין מנוהל על ידי ר"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
- ז. סיכונים נוספים וביניהם, סיכונים הרגולציה והחקיקה, מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק, מתבצע בכל חברה בת שלה פעילות עסקית, בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת, המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת. בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נטולות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי, עמידה ביעדי העל, מפת הסיכונים וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך הסיכונים מוצגת סקירת מנהלת הסיכונים הראשית על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרים בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שנקטו על ידי הבנק ברבעון הרלוונטי.

יא. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים. הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון, לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק, מתבססים על ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2023, בדגש על השפעות העלייה בסביבת האינפלציה והשינויים במדיניות המוניטרית, אשר השלכותיהם עלולים לבוא לידי ביטוי בצמיחה שלילית ובשיעור אבטלה עולה. בנוסף, עודכן תרחיש המלחמה והותאם למלחמת חרבות ברזל. תרחישי הקיצון, מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון, באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, בהתאם לדרישת בנק ישראל, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים אחידים למערכת הבנקאית. תרחישי הקיצון האחידים, מהווים עבור בנק ישראל, כלי לקבלת תמונה הוליסטית ועדכנית על המשק הישראלי ועל יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולהעמיד אשראי לציבור תוך שמירה על יציבותה. בהתאם לנדרש, בחודש מרס 2023, הוגשו לבנק ישראל תוצאות התרחיש האחיד לנתוני ספטמבר 2022. התרחיש נבנה בהתאם לשתי דרגות חומרה - בסיסית (המייצגת את הנתבי הצפוי של הכלכלה) וקיצון. יחסי ההון של הבנק שהתקבלו בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות. ביום 9 באפריל 2024, התקבל מכתב מבנק ישראל לביצוע מבחן קיצון המבוסס על תרחיש אחיד לשנת 2023 ולהגשת התוצאות ומסמכי מתודולוגיה, עד ליום 11 ביולי 2024.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2023.

סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל, מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. בהחלטת הרבית שפרסם בחודש ינואר 2024, הפחית בנק ישראל את הרבית ב-0.25% לרמה של 4.5% ומאז הותיר את הרבית ללא שינוי. סביבת הרבית הגבוהה, לצד הציפיות לעליית האינפלציה, משפיעים על הוצאות המימון של משקי הבית והגופים העסקיים, מייקרים את ההוצאות השוטפות ועלולים להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק. הבנק ממשיך לעקוב אחר השפעות שיעורי הרבית והמדד והתנודתיות בשערי החליפין על מגזרי הפעילות השונים, ובפרט השפעה על כושר ההחזר של לקוחות הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

על רקע המלחמה, נבחנו ההשפעות האפשריות על לקוחות הבנק במגזרי הפעילות השונים, עקב המצב הביטחוני והתנודתיות בשערי המטבעות וניירות הערך. כמו כן, מבוצע מעקב מתמשך אחר לווים שעלולים להיות מושפעים יותר מהמצב ואחר לווים מענפי משק החשופים יותר לפגיעה בטווח המידי, כגון ענפי הנדל"ן, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל, ותחומי התעופה, טקסטיל וקמעונאות. בנוסף, הבנק ממשיך לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ומאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות, כולל הלוואות שניתנו במסגרת הקרנות השונות המובטחות בחלקן בערבות מדינה. נכון ליום 30 באפריל 2024, יתרת ההלוואות בגין נדחו תשלומים הינה בסך של כ-5,114 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל מסתכמת לסך של 208 מיליון ש"ח. לאחרונה, קיבלה טורקיה החלטה להטיל חרם סחר כלכלי על ישראל. לחרם זה, עלולה להיות השפעה על הצמיחה ועל האינפלציה, במיוחד בענף הבינוי והנדל"ן. בהתאם לכך, הבנק ביצע בחינה להשפעות האפשריות על לקוחותיו.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

31 במרס 2023				31 במרס 2024				סך הכל
פרטי	דיור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
117,175	22,573	35,040	59,562	113,407	21,624	35,117	56,666	סיכון אשראי מאזני
40,282	13,503	2,161	24,618	43,676	16,437	3,427	23,812	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
157,457	36,076	37,201	84,180	157,083	38,061	38,544	80,478	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
2,220	627	269	1,324	1,905	583	203	1,119	לא בעייתי
867	162	59	646	1,150	162	53	935	בעייתי צובר
545	90	148	307	685	95	191	399	בעייתי לא צובר
3,632	879	476	2,277	3,740	840	447	2,453	סך הכל סיכון אשראי מאזני
745	78	6	661	498	88	-	410	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
4,377	957	482	2,938	4,238	928	447	2,863	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
22	14	-	8	17	11	-	6	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר
161,834	37,033	37,683	87,118	161,321	38,989	38,991	83,341	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור ⁽²⁾
נכסים שאינם מבצעים								
545	90	148	307	685	95	191	399	חובות לא צוברים

31 בדצמבר 2023			
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי ⁽¹⁾			
59,678	34,961	21,289	115,928
23,015	2,430	16,682	42,127
82,693	37,391	37,971	158,055
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
1,170	216	586	1,972
840	68	174	1,082
394	205	91	690
2,404	489	851	3,744
670	-	95	765
3,074	489	946	4,509
13	-	17	30
85,767	37,880	38,917	162,564
נכסים שאינם מבצעים			
394	205	91	690
חובות לא צוברים			

- (1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (2) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

תנועה בחובות שאינם צוברים

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2023				לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2024			
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
394	205	91	690	394	205	91	690
76	28	23	127	76	28	23	127
(2)	(39)	(5)	(46)	(2)	(39)	(5)	(46)
(10)	-	(6)	(16)	(10)	-	(6)	(16)
(59)	(3)	(8)	(70)	(59)	(3)	(8)	(70)
399	191	95	685	399	191	95	685
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים				שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים			
121	12	28	161	121	12	28	161
20	3	9	35	20	3	9	35
(15)	(4)	(9)	(30)	(15)	(4)	(9)	(30)
126	11	28	166	126	11	28	166

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
במיליוני ש"ח				
303	145	96	544	יתרת חובות שאינם צוברים לתחילת השנה
295	172	85	552	חובות שסווגו כחובות שאינם צוברים במהלך התקופה
(21)	(96)	(20)	(137)	חובות שחזרו לצבור הכנסות רבית
(24)	-	(28)	(52)	חובות שנמחקו חשבונאית
(159)	(16)	(42)	(217)	חובות שנפרעו
394	205	91	690	יתרת חובות שאינם צוברים לסוף התקופה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים				
79	6	28	113	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
92	6	21	119	גידול בהפרשות
(50)	-	(21)	(71)	גביית ומחיקות
121	12	28	161	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

מדדי ניתוח איכות האשראי לציבור, ההוצאות וההפרשה להפסדי אשראי

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2023				לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2024				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
0.50%	0.42%	0.38%	0.46%	0.68%	0.54%	0.42%	0.59%	ניתוח איכות האשראי לציבור
0.52%	0.42%	0.44%	0.47%	0.69%	0.54%	0.47%	0.60%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
1.56%	0.58%	1.07%	1.17%	2.26%	0.69%	1.14%	1.57%	שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
3.74%	1.34%	3.75%	3.03%	4.17%	1.26%	3.74%	3.20%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
								שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.41%	-	0.20%	0.25%	(0.09%)	0.30%	(0.29%)	(0.01%)	ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח
(0.09%)	-	0.04%	(0.04%)	(0.01%)	(0.06%)	-	(0.02%)	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור*
								שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור*
1.29%	0.41%	1.43%	1.06%	1.69%	0.58%	1.87%	1.38%	ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור
256.4%	98.0%	372.2%	232.5%	248.6%	107.9%	441.1%	236.1%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
249.8%	98.0%	322.1%	223.5%	244.9%	107.9%	395.3%	230.3%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
(14.1)	-	41.9	(26.4)	(248.0)	(10.3)	-	(67.4)	יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו*

* מחושב על בסיס שנתי.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
0.64%	0.58%	0.41%	0.58%	ניתוח איכות האשראי לציבור
0.66%	0.58%	0.49%	0.60%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
2.00%	0.77%	1.20%	1.48%	שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
3.90%	1.38%	3.84%	3.14%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
				שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.52%	0.11%	0.67%	0.42%	ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח
-	0.01%	0.13%	0.03%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
				שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
1.64%	0.51%	1.94%	1.36%	ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור
255.8%	88.3%	471.4%	234.5%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
247.7%	88.3%	397.2%	224.7%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
-	90.5	14.8	52.2	יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

31 במרס 2024						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
216	(2)	(9)	172	364	9,653	10,280
203	-	12	28	406	16,672	17,241
154	-	11	41	116	7,031	7,351
279	6	(6)	128	382	8,516	9,131
22	-	(10)	7	9	23,343	23,473
241	(5)	(4)	80	257	14,707	15,300
1,115	(1)	(6)	456	1,534	79,922	82,776
221	(5)	27	191	244	38,544	38,991
447	-	(16)	96	265	38,061	38,989
1,783	(6)	5	743	2,043	156,527	160,756
-	-	(1)	-	-	19,066	19,066
1,783	(6)	4	743	2,043	175,593	179,822
פעילות לווים בחו"ל						
6	-	(6)	-	1	556	565
-	-	-	-	-	9,563	9,563
6	-	(6)	-	1	10,119	10,128
1,789	(6)	(2)	743	2,044	185,712	189,950

הערות:

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 119,561 מיליון ש"ח, 25,464 מיליון ש"ח, 2 מיליון ש"ח, 273 מיליון ש"ח ו-44,650 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 138 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדירור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 במרס 2023						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
11,478	10,863	407	132	6	-	179
17,556	17,213	170	35	25	(7)	199
7,572	7,234	61	44	12	(3)	78
9,756	9,051	298	85	20	(3)	208
24,112	23,989	6	2	(5)	-	29
16,045	15,271	178	59	3	(1)	195
86,519	83,621	1,120	357	61	(14)	888
37,683	37,201	207	148	-	-	151
37,033	36,076	259	91	11	2	353
161,235	156,898	1,586	596	72	(12)	1,392
13,749	13,749	-	-	-	-	2
174,984	170,647	1,586	596	72	(12)	1,394
פעילות לווים בחו"ל						
599	559	-	-	-	-	4
9,664	9,664	-	-	-	-	-
10,263	10,223	-	-	-	-	4
185,247	180,870	1,586	596	72	(12)	1,398

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 123,436 מיליון ש"ח, 19,342 מיליון ש"ח, 45 מיליון ש"ח, 928 מיליון ש"ח ו-41,496 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 138 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 10 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדירור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2023						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
221	1	48	186	454	9,750	10,507
190	(6)	18	30	302	16,799	17,189
144	(4)	78	31	78	7,598	7,915
291	3	111	137	493	9,138	9,831
33	(4)	(6)	8	9	24,300	24,476
241	10	58	60	221	14,689	15,367
1,120	-	307	452	1,557	82,274	85,285
189	2	40	205	273	37,391	37,880
463	29	148	92	275	37,971	38,917
1,772	31	495	749	2,105	157,636	162,082
2	-	-	-	-	17,789	17,789
1,774	31	495	749	2,105	175,425	179,871
פעילות לווים בחו"ל						
11	-	7	-	24	419	482
-	-	-	-	-	11,900	11,900
11	-	7	-	24	12,319	12,382
1,785	31	502	749	2,129	187,744	192,253

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 122,014 מיליון ש"ח, 26,442 מיליון ש"ח, 57 מיליון ש"ח, 417 מיליון ש"ח ו-43,323 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 140 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדירור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

מרבית חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2024			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁴⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
206	2	204	329	-	329	AAA עד AA-
2,357	35	2,322	2,090	33	2,057	A+ עד A-
44	-	44	47	-	47	BBB+ עד BBB-
2	1	1	3	1	2	BB- עד B-
5	-	5	5	-	5	ללא דירוג
2,614	38	2,576 ⁽⁵⁾	2,474	34	2,440 ⁽⁵⁾	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות לתת אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.
- (5) מזה: סך החשיפה המאזנית לארה"ב כולל פקדונות בסך של 1,012 מיליון ש"ח, אגרות חוב בסך של 161 מיליון ש"ח ושויי הגון של מכשירים פיננסיים נגזרים בסך של 14 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 1,018 מיליון ש"ח, 211 מיליון ש"ח ו-4 מיליון ש"ח, בהתאמה). מרבית החשיפה הינה למוסדות הפיננסיים הגדולים בארה"ב.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי מוצגות לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים וברוקרים/דילרים (מקומיים וזרים) ראה באור 10 לתמצית הדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, הסתכם ליום 31 במרס 2024 ב-298 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 316 מיליון ש"ח).

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2024, לא חל שינוי מהותי בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ולא בוצעה הורדת דירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (98%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 13% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-444 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולל בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-90.7% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כשנתיים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-1.9 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 במרס 2024, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-2,391 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2023			31 במרץ 2024			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	מאזנית (2)(3)(4)	חוץ מאזנית (2)(3)	סך הכל	מאזנית (2)(3)(4)	חוץ מאזנית (2)(3)	
11,862	41	11,821	9,817	33	9,784	ארצות הברית
2,041	380	1,661	1,912	366	1,546	מדינות אחרות
13,903	421	13,482	11,729	399	11,330	סך כל החשיפות למדינות זרות
32	2	30	41	2	39	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
213	42	171	204	42	162	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
12	1	(5)11	22	1	(5)21	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נדילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נדילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים מוצג לאחר הפחתת סיכון אשראי.
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (5) מרבית החשיפה מבוססת באופן מלא.

סיכונים בתיק ההלוואות לדיור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית. כמו כן, הבנק ממשיך לעקוב אחר ההשפעות האפשריות על תיק המשכנתאות, בשל ההתפתחויות האחרונות בסביבה המקרו כלכלית.

היקף הלוואות לדיור

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס			
שינוי	2023	2024	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
	945	878	ביצועי אשראי לדיור
(7.1)			הלוואות מכספי הבנק
(33.3)	3	2	הלוואות מכספי האוצר
(50.0)	2	1	מענקים מכספי האוצר
(7.3)	950	881	סך הכל הלוואות חדשות
63.0	54	88	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק*
(3.5)	1,004	969	סך כל הביצועים

ליום 31 במרס			
שינוי	2023	2024	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
-	35,508	35,496	יתרת האשראי לדיור, נטו
(8.9)	236	215	הלוואות מכספי הבנק
(1.3)	76	75	הלוואות מכספי האוצר**
(0.1)	35,820	35,786	מענקים מכספי האוצר**
			סך הכל יתרה

* לא כולל הלוואות בהן נדחו תשלומים מעל שלושה חודשים.

** סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2024 כולל כ-68% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בדומה לנתון ליום 31 במרס 2023.

כ-98% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון ליום 31 במרס 2023.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים כ-62% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-64% בתקופה המקבילה אשתקד. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן הלוואה. תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2024 כולל כ-88% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-89% ליום 31 במרס 2023. כ-99% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון ליום 31 במרס 2023. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים כ-77% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-83% בתקופה המקבילה אשתקד. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2024 כולל שיעור של 59% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 21,158 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים סך של 380 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 43% מסך הביצועים וסך של 110 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים 13% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2024 כולל כ-72% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 25,695 מיליון ש"ח.

ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים כ-49% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 426 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק הלוואות לדיור לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגזרים											
מגזר לא צמוד			מגזר צמוד מדד			מגזר צמוד מט"ח			בביטחון דירת מגורים		
רבית קבועה			רבית משתנה			רבית משתנה			סך הכל		
יתרה	שיעור	יתרה	יתרה	שיעור	יתרה	יתרה	שיעור	יתרה	יתרה	שיעור	יתרה
במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח
10,087	29.2	14,896	43.2	3,948	11.5	5,563	16.1	4	998	35,496	35,496
10,079	29.3	14,828	43.1	3,935	11.4	5,593	16.2	5	966	35,406	35,406

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות (ללא אשראי מכספי אוצר):

שלושה חודשים 2024	שלושה חודשים 2023	שנת 2023	שנת 2022
878	945	3,456	7,124
(7.1%)	(57.3%)	(51.5%)	(11.0%)
0.31%	(0.01%)	0.12%	0.08%
0.61%	0.43%	0.54%	0.43%

ביצועי הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בביצועי הלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה

שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על אשראי לדיור

על רקע המלחמה וכדי לסייע ללקוחות הבנק, גיבש הבנק מתווה הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות מסוימים ובהן, דחיית תשלומי משכנתאות, בנוסף לפטור מתשלום. לפרטים ראה השפעת מלחמת "חרבות ברזל" לעיל.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור וללא נגזרים)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית, בעיקר אוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהממוצע, חלקן במערכת החינוך ובמערכת הביטחון.

מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר ההחזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים ובמידת הצורך על נתוני מאגר אשראי, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכוני אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי הצרכני, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שהחברה הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסיה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש. הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר.

בחודש מאי 2023, זכה הבנק שוב במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון לתקופה של 7 שנים נוספות המתחילה ביום 1 בדצמבר 2023, עם אופציה להארכה ב-3 שנים נוספות. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון והזכויות להפעלת סניפים במחנות צה"ל. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים, מנוכים ישירות מהשכר. הזכייה הנמשכת במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

כ-85% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על אשראי לאנשים פרטיים

על רקע המלחמה וכדי לסייע ללקוחות הבנק, גיבש הבנק מתווה הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות מסוימים, ובהן דחיית תשלומי הלוואות וכן הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא רבית והצמדה, לתקופה של שנתיים. בנוסף, הוקמו קרנות ייעודיות למתן הלוואות ללא רבית. לפרטים נוספים ראה השפעת מלחמת "חרבות ברזל" לעיל.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

יטרה ליום		שינוי לעומת			
31 במרס	31 בדצמבר	31 במרס	31 בדצמבר	2023	2023
2024	2023	2023	2023	במיליוני ש"ח	באחוזים
5,723	5,812	5,455	(1.5)	4.9	
16,739	17,639	16,684	(5.1)	0.3	
22,462	23,451	22,139	(4.2)	1.5	
5,175	4,960	5,073	4.3	2.0	
8,540	7,942	8,739	7.5	(2.3)	
2,793	660	2,947	323.2	(5.2)	
16,508	13,562	16,759	21.7	(1.5)	
38,970	37,013	38,898	5.3	0.2	
21,235	22,406	21,943	(5.2)	(3.2)	

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

יתרה ליום		שינוי לעומת		31 בדצמבר	
31 במרס	2024	31 בדצמבר	2023	31 במרס	2023
				באחוזים	
				במיליוני ש"ח	
				96	91
				169	168
				38,705	36,754
				38,970	37,013
				11	14
				97	90
				(0.28%)	0.19%
				0.67%	

סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות רבית
סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות רבית
סיכון אשראי לא בעייתי
סך כל סיכון האשראי
מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר

חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים
שיעור ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 במרס 2024		31 במרס 2023		31 בדצמבר 2023	
סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
				במיליוני ש"ח	
205	43	248	218	2,780	351
4,699	1,261	5,960	3,940	7,333	5,790
15,017	7,445	22,462	16,508		

הכנסה קבועה בחשבון*
באלפי ש"ח
ללא הכנסה קבועה
עד 10
מ-10 עד 20
מעל 20
סך הכל

31 במרס 2023		31 בדצמבר 2023		31 בדצמבר 2023	
סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
				במיליוני ש"ח	
210	29	239	197	3,152	404
4,882	1,393	6,275	3,497	7,558	5,823
15,802	7,649	23,451	13,562		

הכנסה קבועה בחשבון*
באלפי ש"ח
ללא הכנסה קבועה
עד 10
מ-10 עד 20
מעל 20
סך הכל

31 בדצמבר 2023		31 בדצמבר 2023		31 בדצמבר 2023	
סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
				במיליוני ש"ח	
171	25	196	200	2,783	335
4,709	1,189	5,898	3,967	7,525	5,402
15,188	6,951	22,139	16,759		

הכנסה קבועה בחשבון*
באלפי ש"ח
ללא הכנסה קבועה
עד 10
מ-10 עד 20
מעל 20
סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).
** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי נירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

31 בדצמבר 2023	31 במרס 2023	31 במרס 2024	
סיכון אשראי מאזני			
במיליוני ש"ח			תקופה לפרעון
5,950	6,248	6,194	עד שנה
3,084	3,171	3,112	משנה ועד שלוש שנים
4,363	4,845	4,290	משלוש שנים ועד חמש שנים
2,447	2,757	2,408	מחמש שנים ועד שבע שנים
6,295	6,430	6,458	מעל שבע שנים
22,139	23,451	22,462	סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2023			31 במרס 2024			
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח
748	544	204	666	450	216	741	528	213	עד 10
1,473	1,070	403	1,315	878	437	1,461	1,041	420	מ- 10 עד 20
3,698	2,576	1,122	3,235	2,069	1,166	3,688	2,529	1,159	מ- 20 עד 40
7,243	4,469	2,774	6,476	3,553	2,923	7,249	4,417	2,832	מ- 40 עד 80
9,533	4,306	5,227	9,106	3,449	5,657	9,461	4,232	5,229	מ- 80 עד 150
9,521	2,713	6,808	9,418	2,265	7,153	9,561	2,685	6,876	מ- 150 עד 300
6,682	1,081	5,601	6,797	898	5,899	6,809	1,076	5,733	מעל 300
38,898	16,759	22,139	37,013	13,562	23,451	38,970	16,508	22,462	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.
 ** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2023	31 במרס 2023	31 במרס 2024	
סיכון אשראי מאזני			
במיליוני ש"ח			סוג האשראי
1,552	1,494	1,515	עו"ש
3,903	4,318	4,208	כרטיסי אשראי
15,898	16,910	15,964	אשראי ברבית משתנה
786	729	775	אשראי ברבית קבועה
22,139	23,451	22,462	סך הכל

בטחונות

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2023			31 במרס 2024			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			סך אשראי המגובה בטחונות*
4,518	126	4,392	5,075	441	4,634	4,487	123	4,364	
									* מזה:
4,142	96	4,046	4,644	413	4,231	4,160	94	4,066	בטחונות לא נדילים
376	30	346	431	28	403	327	29	298	בטחונות נדילים

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס הבנת צרכי הלקוח, זיהוי וניטור מאפייני הסיכון שלו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום האשראי הקמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני מבוצעת בחינה תקופתית, על השפעת אירועים מאקרו כלכליים העשויים להשפיע על יחס ההחזר להכנסה של הלווים. הבחינה מבוצעת על המשכנתאות ועל תיק האשראי שאינו לדירור. בנוסף, מבוצעים ניתוחי רוחב בהתייחס למאפייני סיכון שונים ובחינת השפעת סביבת האינפלציה המשתנה על משתני הסיכון השונים, כגון התפלגות התיק לפי דירוג סיכון הלקוח, שיעורי הכשל, ומדדי סיכון שונים, כגון שיעורי אשראי בעייתי, שיעורי הפרשות ושיעורי מחיקות. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני, לניטור סיכון זה. כמו כן, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ בתחום הנדל"ן, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים ותקנות ממשלתיות) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות והשכרות מוקדמות וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב בייעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בחינת בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בפרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה), סוג העסקה (תמ"א/מחיר למשתכן/מחיר מטרות וכו'). כמו כן, נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלווה ואיתנותו. בהתייחס לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ומצמצם חשיפות ככל האפשר. ככלל, בחינת הפרויקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצוין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי, את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות למת הסיכון הגלומה בתיק האשראי ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

בשנה האחרונה, נרשמה ירידה בביקוש לרכישת דירות וזאת, בין היתר, על רקע עליית האינפלציה והרביית. בחודשים האחרונים, חלה התאוששות בביקוש לרכישת דירות. עם זאת, עדיין שוררת אי ודאות רבה בענף. הבנק עוקב באופן שוטף אחר המגמות וההשלכות הנובעות מהן. מדיניות הבנק המידתית, הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית, נכון להיום, על איכות התיק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

ענף הבינוי והנדל"ן ממשיך להיות מושפע באופן ישיר מהמלחמה, בעיקר מצד ההיצע, עקב המשך המחסור המהותי בכוח העבודה באתרי הבנייה, בין אם כתוצאה מאי כניסת פועלים פלסטינים מאזור יהודה ושומרון ומרצועת עזה, ובין אם מקצב גיוסם האיטי של פועלים זרים. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר כלל הפרויקטים הממומנים בבנק, ומקיים קשר שוטף עם כלל היזמים, בדגש על אזור הדרום.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		31 במרס		סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾ נדל"ן שבנייתו לא הושלמה מזה: קרקע גולמית נדל"ן בתהליכי בניה נדל"ן שבנייתו הושלמה אחר ⁽²⁾ סך הכל
2023	2023	2024		
			במיליוני ש"ח	
7,271	7,648	7,251		
5,508	5,617	5,415		
6,008	6,109	5,862		
6,317	5,754	6,064		
25,104	25,128	24,592		

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 10,973 מיליון ש"ח (8,061 מיליון ש"ח מאזני ו-2,912 מיליון ש"ח חוץ מאזני), אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 1,202 מיליון ש"ח (1,044 מיליון ש"ח מאזני ו-158 מיליון ש"ח חוץ מאזני) ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 6,327 מיליון ש"ח (5,638 מיליון ש"ח מאזני ו-689 מיליון ש"ח חוץ מאזני) (31.12.23 - 11,063 מיליון ש"ח, 1,212 מיליון ש"ח ו-6,486 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, בעיקר פרויקטי תשתיות ואשראי לחברות נדל"ן מניב.

שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ליום 31 במרס 2024, עמד על 3.6%, בהשוואה ל-2.8% ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל בענף הבינוי והנדל"ן ליום 31 במרס 2024, עמד על 2.1%, בהשוואה ל-1.0% ליום 31 בדצמבר 2023.

מימון ממונף

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323), אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני. מידע נוסף ניתן למצוא בדוחות הכספיים לשנת 2023. ליום 31 במרס 2024, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז מאזני, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-323 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-446 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2023 ו-729 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לוויים

ליום 31 במרס 2024, אין קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות הון.

סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

בתחילת שנת 2024, על רקע המלחמה, הוריד בנק ישראל את הרבית ב-0.25% לרמה של 4.5%, מתוך מטרה לייצב השווקים והפחתת רמת אי הוודאות, לצד יציבות מחירים ותמיכה בפעילות הכלכלית. הצפי לשנת 2024 הוא שבנקים מרכזיים בעולם ובפרט בארה"ב, יחלו גם הם בהפחתת רבית. הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם ההשפעות של השינויים כאמור, ובכללן ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר ההחזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים, עדכוני הנחות למודלים שונים בתחומי האשראי וסיכויי שוק, ביצוע עסקאות לניהול החשיפה במגזר הצמוד מדד והתאמת שיעורי הביטחונות הנדרשים לפעילות בשוק ההון. כמו כן, נוכח הצפי לירידת רבית, פועל הבנק להגדלת היקף הנכסים ברבית קבועה והקטנת החשיפה לירידת רבית. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות השונות במצב המאקרו כלכלי.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק, באמצעים הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

על רקע המלחמה, גובר חוסר הוודאות באשר לתחזיות המאקרו בישראל, ובפרט באשר לקצב האינפלציה הצפוי ושיעור הרבית המוניטרית. מתחילת שנת 2024 ולאור התמשכות המלחמה, שוק המניות המקומי מפגין תשואת חסר בהשוואה לשווקים אחרים בעולם ותשואת האג"ח הממשלתיות עלתה. כמו כן, ישנה תנודתיות רבה בשוק המט"ח אל מול השקל. לתנודתיות הגבוהה בשווקים, לא היתה השפעה מהותית על הבנק.

סיכון רבית

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה, כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורותיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציונליות.

סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. בהתאם להוראות, נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2023			31 במרס 2024			שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾ מזה: תיק בנקאי
סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח	
11,527	237	11,290	10,099 ⁽⁴⁾	216	9,883	11,761	101	11,660	
10,244	189	10,055	9,576	147	9,429	10,217	91	10,126	

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14' לתמצית הדוחות הכספיים, למעט ייחוס לתקופות לפרעון של פקדונות לפי דרישה (עו"ש) בעוד שבבאור היתרה במאזן מהווה את האומדן של השווי ההוגן.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו המותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2023			31 במרס 2024			
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
(10)	(27)	17	38 ⁽⁴⁾	1	37	(301)	(51)	(250)	שינויים מקבילים
(7)	(26)	19	36 ⁽⁴⁾	-	36	(299)	(45)	(254)	עלייה במקביל של 1%
35	22	13	(18)	4	(22)	345	57	288	מזה: תיק בנקאי
34	24	10	(20)	-	(20)	338	51	287	ירידה במקביל של 1%
									מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים									
(234)	20	(254)	(194)	27	(221)	(351)	(1)	(350)	התללה ⁽²⁾
245	(32)	277	221	(24)	245	297	(3)	300	השטחה ⁽³⁾
214	(39)	253	212	(22)	234	135	(24)	159	עליית רבית בטווח הקצר
(213)	33	(246)	(197)	29	(226)	(132)	32	(164)	ירידת רבית בטווח הקצר

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות לפרעון של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוש נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, למעט פקדונות לפי דרישה (עו"ש), ראה באור 14' לדוחות הכספיים.

(2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועלייה ברבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עלייה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(4) במהלך שנת 2023, בוצע עדכון למודל הפקדונות לפי דרישה (עו"ש). מספרי ההשוואה ל-31.3.23 לא הוצגו מחדש.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2023			31 במרס 2024			
הכנסות מימון שאינן מרבית			הכנסות מימון שאינן מרבית			הכנסות מימון שאינן מרבית			
סך הכל*	רבית, נטו	במיליוני ש"ח	סך הכל*	רבית, נטו	במיליוני ש"ח	סך הכל*	רבית, נטו	במיליוני ש"ח	
149	(3)	152	98	(1)	99	121	-	121	שינויים מקבילים
141	-	141	99	-	99	102	-	102	עלייה במקביל של 1%
(480)	3	(483)	(462)	1	(463)	(422)	-	(422)	מזה: תיק בנקאי
(472)	-	(472)	(463)	-	(463)	(403)	-	(403)	ירידה במקביל של 1%
									מזה: תיק בנקאי

* לאחר השפעות מקדונות.

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל, חושבה בהתבסס על מספר פרמטרים והנחות שונות ובין היתר, שימוש בהנחות לגבי שינוי במרווחי הפקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפקדונות במקרה של עליית רבית, לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת רבית. במהלך שנת 2023, על רקע השינויים בסביבת הרבית, בוצעו התאמות להנחות שבבסיס החישוב. מספרי ההשוואה ל-31.3.23 לא הוצגו מחדש.

החשיפה בבסיס

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה (במיליוני ש"ח):

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 במרס 2024	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 במרס 2024	
20	18	2,540	2,279	מט"י לא צמוד
57	59	7,206	7,579	מט"י צמוד מדד
-	(4)	48	(110)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה.

עיקר הפעילות בנגזרים הינו בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכוני מטבע מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 במרס 2024 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין	דולר	אירו
ירידה של 5%	(2)	-
ירידה של 10%	(2)	2
עלייה של 5%	7	-
עלייה של 10%	18	-

הערות:

(1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהיתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

(2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.

(3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.

(4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות חוזי רבית שקל מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו.

הבנק אינו חשוף בפעילות חוזי המדד שלו לסיכוני מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 31 במרס 2024 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי במדד
ירידה של 3% (147)
עלייה של 3% 147

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2023			31 במרס 2024		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
עסקאות גידור:					
2,667	-	2,667	1,620	-	1,620
עסקאות אחרות:					
14,976	14,718	258	17,823	17,563	260
84,419	61,854	22,565	90,638	66,966	23,672
62,325	62,324	1	62,194	62,193	1
164,387	138,896	25,491	172,275	146,722	25,553

עסקאות גידור:

חוזי רבית

עסקאות אחרות:

חוזי רבית

חוזי מטבע חוץ

חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים

סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ניצול מוגבר של קווי אשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

המשק בישראל מתנהל בסביבה המאופיינת בחוסר וודאות גבוה ואי יציבות גיאופוליטית, מאז פרוץ המלחמה. השינויים בשער החליפין, בשוקי המניות ובתשואות האג"ח הממשלתיות, משפיעים באופן ישיר על סיכון הנזילות. מעורבותו של בנק ישראל לייצוב השוק המקומי נשאה פרי, כאשר הודיע על תכנית למכירת דולרים וכן, אספקת נזילות בשוק ה-SWAP, על מנת למתן את התנודות בשער החליפין. בנוסף, איפשר בנק ישראל גם לגופים מוסדיים לבצע מולו עסקאות ריפו בשקלים, על מנת להפחית מכירות בדק בשוק האג"ח. בתחילת השנה, הפחית בנק ישראל את שיעור הרבית במשק ב-0.25% לרמה של 4.5%, על מנת להקל על המגזר העסקי והפרטי. הבנק שומר על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל, מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות. הבנק ממשיך לבצע מעקב הדוק, ופעולות בקרה וניטור אחר יחסי הנזילות.

יחס כיסוי הנזילות

לשלושת החודשים שנתיים ביום		
31 בדצמבר 2023	31 במרס 2024	
	באחוזים	
156%	161%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני המאוחד
156%	160%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס מימון יציב נטו - NSFR

ביום 21 ביוני 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס, כפי שנקבע ברפורמת באזל 3 של ועדת באזל (BCBS). מטרת היחס הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך, באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב, בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. יחס מימון יציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש. מימון יציב זמין, מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו, על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס מימון יציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש, הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפרעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ מאזניות.

להלן יחס מימון יציב נטו:

31 במרס		
2024	31 בדצמבר 2023	
	באחוזים	
150%	146%	יחס מימון יציב נטו בנתוני המאוחד
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך סחירים, הסתכמו ליום 31 במרס 2024 ב-102 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-95.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-76.7 מיליארד ש"ח, וכ-25.3 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.

יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 במרס 2024, עומד על 170.7%, בהשוואה ל-162.5% ב-31 בדצמבר 2023. ביום 31 במרס 2024, הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-201.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-195.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 2.8%.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, ובכללם מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמגזרי הצמדה שונים.

לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה, כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני וארוך.

יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

	31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023
	במיליוני ש"ח	
1	4,361	4,860
2	3,671	3,908
3	3,268	3,239

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים ואופן ניהולם, בין היתר, הסיכונים התפעוליים (ובכלל זה סייבר, אבטחת מידע והמשכיות עסקית), סיכון אסטרטגיה, סיכון ציות (ובכלל זה סיכון בנקאות הוגנת - Conduct Risk), סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכונים סביבה ואקלים, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי וסיכון מודל - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2023 ודוח על הסיכונים לשנת 2023 באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2023. לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2023.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2023 ולא חל בה שינוי, למעט האמור להלן.

הפרשה להפסדי אשראי

במסגרת תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי מתייחס הבנק למכלול רחב של נתונים, שחלקם פנימיים לבנק, וחלקם כולל, בין היתר, אינדיקטורים מאקרו כלכליים. לעניין האינדיקטורים המאקרו כלכליים, התבסס הבנק, בהנחותיו ליום 31 במרס 2024, על תחזיות כלכליות. יש לציין כי ערכי המאקרו כאמור, הינם חלק מסט רחב של פרמטרים, אומדנים והערכות סובייקטיביות המשמשים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ושינויים באומדנים וההערכות הסובייקטיביות עלולים להטות את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, במידה רבה.

בעקבות פרוץ המלחמה, בוצע בשיתוף עם הגורמים העסקיים וחיבת ניהול סיכונים, תהליך מיפוי של ענפי הפעילות השונים, העלולים להיות מושפעים מהמציאות הביטחונית, במטרה לאתר לקוחות אשר עלולים להיפגע מהמצב באופן שישיע על חוסנם הפיננסי ויכולת ההחזר שלהם. בשלב הראשוני נבדקו חשבונות בענפי הנדל"ן, תיירות, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל ותחומי התעופה, טקסטיל וקמעונאות כגון, ביגוד, חשמל, מוצרים לבית וייצור רהיטים. כמו כן, נבדקו חשבונות של חברות העוסקות בתחום האשראי החוץ בנקאי. בנוסף, עקב התנודתיות בשערי המט"ח, נבדקו לקוחות עם אינדיקציה לחשיפה לשערי חליפין (בדגש על יבואנים). התגבשה רשימת מעקב דינמית, הנדונה מעת לעת ואשר כוללת חובות כאמור, עליה הושתה הפרשה איכותית נוספת להפסדי אשראי צפויים. לאחרונה, קיבלה טורקיה החלטה להטיל חרם סחר כלכלי על ישראל. לחרם זה עלולה להיות השפעה על הצמיחה ועל האינפלציה, במיוחד בענף הבנייה והנדל"ן. בהתאם לכך, הבנק מבצע מעקב אחר ההשפעות האפשריות על לקוחותיו.

בנוסף, לצורך בחינת רגישות ההפרשה להפסדי אשראי להנחות ולהערכות שונות מאלה שצוינו בתחזית הכלכלית כאמור, ושימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרס 2024, בחן הבנק תרחישים נוספים, תרחיש פסימי ותרחיש אופטימי. הנחות העבודה של הבנק במסגרת התרחיש הפסימי הינן של התמשכות מצב הלחימה, שיעורי צמיחה נמוכים בתוצר ובצריכה הפרטית. בנוסף, החריף הבנק את תחזית מגמת העלייה בשיעור האבטלה בארבעת הרבעונים העוקבים. במסגרת התרחיש האופטימי בוצעו הקלות שונות בהנחות העבודה ביחס לפרמטרים האמורים. במסגרת ניתוחי הרגישות כאמור, שתוצאותיהם מתבססות על הערכות סובייקטיביות, עלה כי חישוב ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרס 2024 על בסיס התחזית הפסימית היה מביא לגידול של עד כ-42 מיליון ש"ח ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית היה מביא לקטיון של כ-36 מיליון ש"ח בהפרשה הקבוצתית. יודגש, כי התרחיש הפסימי אינו מהווה תרחיש קיצון. ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות, כאשר מחד, קצב התאוששות איטי יותר של המשק עלול להביא להפרשה גבוהה יותר, ומנגד, קיומם של גורמים ממתנים, כגון קצב התאוששות מהיר יותר של המשק וגורמים פנימיים בבנק, כדוגמת איכות תהליך חיתום האשראי, איכות הביטחונות ומנגנוני הבקרה, עשויים להביא לקטיון ברמת ההוצאה.

אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. הערכות הבנק בנושא ההפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הינם סבירים בעת פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, הפסדי האשראי בפועל, כפי שיתוהו בעתיד מתיק האשראי הקיים, עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שנקטו.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על הדיווח הכספי.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 במרס 2024 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2024 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

אלי כהן
מנהל כללי

רון ליבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 במאי 2024
כ' באייר, תשפ"ד

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, אלי כהן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2024 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלי כהן
מנהל כללי

28 במאי 2024

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2024 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בבקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולחוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

28 במאי 2024